

**RESTAURAȚIA
ÎN CULTURĂ**

**Desființarea
Comisiei** pag. 8-9
Monumentelor

Inconsecvența oamenilor, socotite îndeobște ființe raționale, este adesea uimitoare. Toată lumea, pe la noi, dar și pe aiurea, este de acord că automobilele, computerele, medicamentele etc. trebuie aduse din țările care le-au inventat și că se cuvine ca ele să fie folosite și pe „acest pământ” în chipul cel mai firesc. De asemenea, nu s-a văzut încă nici un guvern care să respingă ideea de a importa din Occident cele mai perfecționate tancuri și avioane – dacă își îngăduie financiar s-o facă. Atunci însă când se pune problema importului unor Constituții democratice, a unor reglementări ce favorizează pe individ în contra statului și pe minorități în contra majorității, deodată se invocă un presupus *specific național*, un *spirit al locului* ce, chipurile, se vede contrariat de idei „străine”, „necoforme cu ființa” națiunii respective. Spre pildă, egalitatea sexelor nu e asimilabilă învățării Coranului – susțin fundamentalistii islamici; dar de ce este asimilabil curentul electric? Avortul este interzis de numeroase tradiții, inclusiv de cea catolică; dar de ce utilizarea armelor de foc e de sute de ani perfect licită pentru toate tradițiile?

Famosul articol 200 din Codul Penal (ce pedepsește relațiile homosexuale) a fost păstrat într-o formă represivă de majoritatea deputaților Parlamentului României. Homosexualitatea – au susținut cu această ocazie unii reprezentanți ai națiunii – nu e „în spiritul poporului nostru creștin și ortodox”. Dar „spațiul mioritic” – pe cite știm – era parcurs „în spirit ortodox și creștin” numai de carul cu boi și nu de Mercedes-urile și Opel-urile demnitarilor noștri. Tot o majoritate a parlamentarilor români se pregătește să introducă pedepse grele cu închisoarea pentru jurnaliștii care „denigrează națiunea și poporul român” ori atentează la „onoarea președintelui României”. În SUA este permisă distrugerea drapelului american în public. Ceva similar ar fi o oroare în România, căci, firește, „tradiția noastră națională” se opune. De ce atunci sîntem gata să acceptăm capital american

ANDREI CORNEA

De import

sau Coca Cola sau McDonald's, și nu invocăm și în cazul lor tradiția națională, alungîndu-le pe toate acestea cu o sîntă indignare de pe pămîntul „udat de sîngele strămoșilor”?

Se susține adesea că tehnologia sau știința sînt „neutre”, ele acceptînd să fie introduse în cele mai diferite societăți, ori utilizate în toate sensurile și cu toate motivațiile. Electricizarea poate fi luată de la capitaliști – credea Lenin –, dar capitalismul și parlamentarismul trebuie înlocuite cu Puterea Sovietelor. Ideea – foarte răspîdită – nu e mai puțin contestabilă. Marshall McLuhan arătase că „*the medium is the message*” – mediile tehnologice poartă, prin sine, un anumit mesaj ideologic, filosofic etc., „neutralitatea” lor fiind ipotetică. Desigur, pluralismul politic nu stă direct în spatele televiziunii prin cablu, dar, indirect, puțința de a opta între numeroase canale capătă un sens numai atunci cînd informația poate circula neîngrădit și cînd principiul unor alternative politice funcționează din plin. Japonia nu a preluat doar tehnologia occidentală, ci și sistemul constituțional, impus de generalul american McArthur.

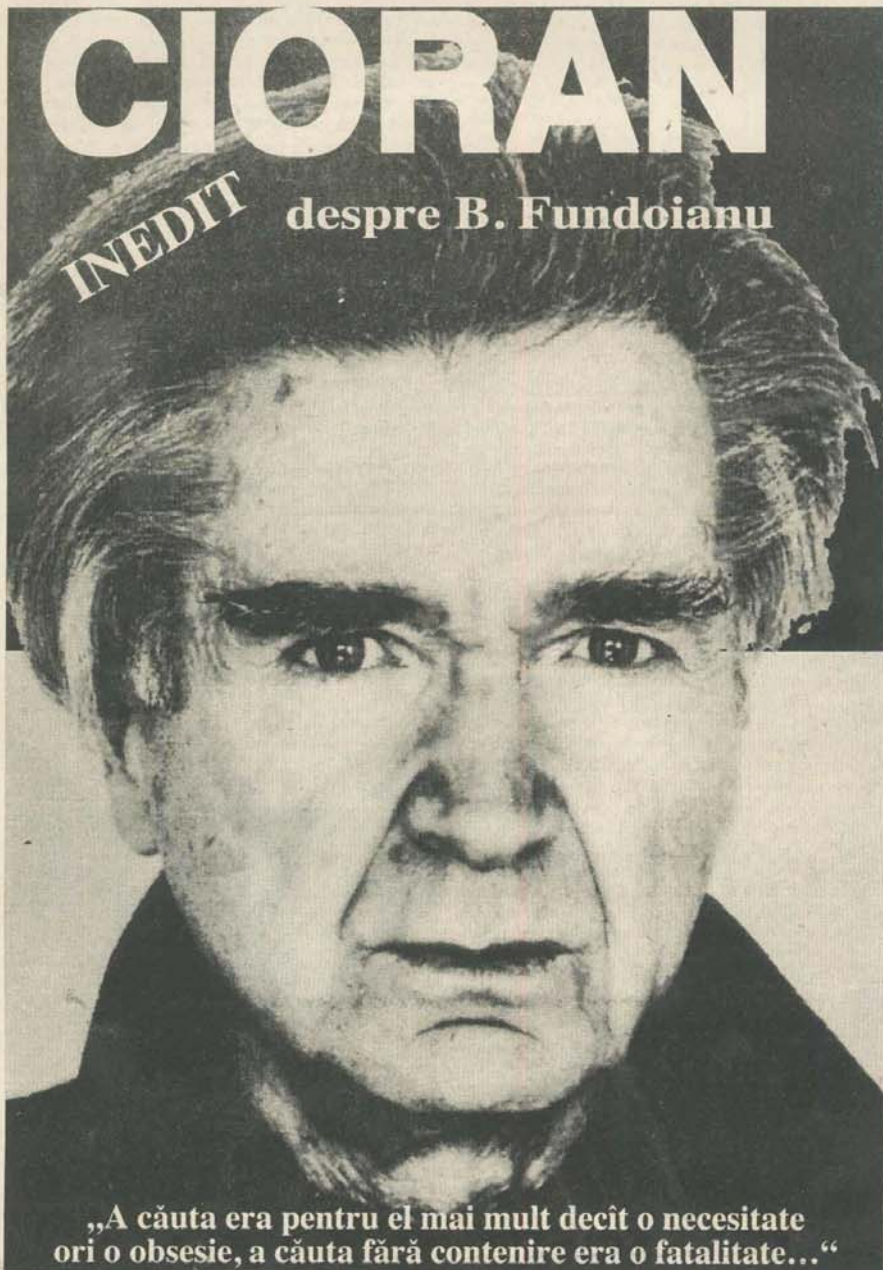
Trebuie să fie limpede: nici televiziunea, nici avionul, nici telefonul nu s-au născut la Muntele Athos ori la Tismana; spiritul inventiv, activ, individualist care i-a motivat pe inventatorii respectivi nu are nimic de-a face nici cu ortodoxia, nici cu „spațiul mioritic”. Dar dacă și la noi, ca și pretutindeni, aceste născociri, ca și multe altele, au fost primite cu entuziasm, nu este admisibil să trîntim ușa înaintea formelor mentale prin care ele au devenit cu puțință.

Culmea, *naționalismul*, fala „adevăraților români”, nu e nici el măcar autohton și neaș, garantat de brevetul de inventator al lui Decebal sau Mihai Viteazul. A venit și el la noi, împreună cu ideea de „națiune”, ca o inovație occidentală tirzie, mai exact franco-germană, apărută pe urma Revoluției Franceze și a războaielor napoleoniene. Naționalistii, ortodoxiștii, protocroniștii și alții *eiusdem farinae* sînt, cu adevărat, de plîns: ei care, din devoțiune patriotică, urăsc ce-i străin, resping „amestecul celor din afară”, exaltă spiritul național, luptă împotriva „trădătorilor de țară” ignoră un detaliu: ideea de a exalta spiritul național, ca și ideea însăși de *spirit național* nu sînt naționale, ci, vai, *de import*, sosite, aidoma drumului de fier sau telegrafului, „din neagra străinătate”!

CIORAN

despre B. Fundoianu

INEDIT

„A căuta era pentru el mai mult decît o necesitate ori o obsesie, a căuta fără conținere era o fatalitate...”

Candidatura lui Gabriel Liiceanu la TVR

Precizare, pag. 7

Stimată redacție,

Redacția revistei *Euphorion* vă propune să publicați, din respect și pentru corecta informare a cititorilor, următoarele îndreptări asupra unor informații apărute referitor la revista noastră în nr. 40/octombrie 1994 al revistei "22":

Într-o notă, semnată de doamna Gabriela Adameșteanu, despre simpozionul internațional al revistelor de cultură desfășurat la Sinaia între 24 și 28 septembrie, sub titlul *Cultură și politică*, este menționată și *Euphorion* „în rîndul revistelor fără subvenție de la stat”. Precizăm că, de la începutul anului 1992, după încetarea subvenționării de către editorul fondator, Uniunea Scriitorilor din România, *Euphorion* a primit și primește în continuare subvenție de la bugetul local prin intermediul Inspectoratului pentru Cultură Sibiu. În contul instituției sînt înregistrate și veniturile proprii realizate din vânzarea revistei și din comisionul perceput asupra cărților editate în regia autorilor de *Biblioteca Euphorion*, în completarea fondurilor alocate de la buget, pentru buna desfășurare a activităților ei culturale.

Într-o altă notă, semnată sub același titlu de domnul Andrei Cornea, revista *Euphorion* apare reprezentată de doamna Liviana Dan. Precizăm că doamna Liviana Dan, critic de artă și fost consilier-șef al Inspectoratului pentru Cultură Sibiu, a reprezentat revista numai în calitate de colaborator. Din partea revistei au participat la lucrările simpozionului redactorii Mircea Stănescu și Dumitru Chioaru, dintre care ultimul a prezentat și o comunicare despre *Pluralitatea centrelor culturale și descentralizare administrativă*.

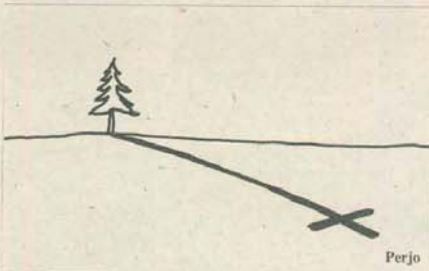
10 octombrie 1994, Sibiu
Redactor-șef „Euphorion”
JUSTIN PANTA

Dragi prieteni,

Pentru că tot v-am flatat în precedenta epistolă, îmi permit acum să remarc că în ultimele numere (cu toate că am pe masă numărul 24, în care sînt semne că treceți „la atac” – mă refer la articolele d-nei Adameșteanu și la cel al d-lui Cornea) substanța revistei a suferit o anume aridizare progresivă, o detașare care eu sper să nu însemne că ați obosit sau că ați început să vă consolați cu gîndul că nu se mai poate face nimic. Dacă ar fi să mă iau după diversele scenarii ce tot apar, ar trebui să-mi închipui că, gata, dvs. ați aflat că sistemul sferelor de influență s-a adjudecat și cu o prevenitoare discreție încercați să ne canalizați spre probleme mai generale, ferindu-ne de șocul aflării erudului adevăr! Nu merg pînă acolo cu deducțiile, dar totuși cînd ascultți un post atât de esențial ca „Free Europe” și cînd dai în fiecare zi de marți în emisiunea „Actualitatea românească” peste numitul Vladimir Socor (cărui i-ați publicat și dvs. un studiu recent), care, cu multă consecvență, reușește să fie contradictoriu cînd ne descrie nouă cit de senzaționale sînt progresele Moldovei republikane pe calea spre edificarea democrației și economiei de market, parcă îți vine să ceri imediat

reunificarea, adoptînd modelul german pe invers (adică RDG înghite RFG). Eforturile, însoțite de înghîțituri în sec și de iritări abia mascate ale celorlalți minunați gazetari de acolo, de a se delimita și de a nu se implica în problemă, mă fac totuși să bănuiesc că pozițiile respectivului domn nu sînt prea departate de cele ale guvernului american. Prefer să nu aprofundez problema! Vă mărturisesc că pînă în decembrie 1989 eram printre puținii (maniac-depresivi?) care îi urmăreau lui Ceaușescu aproape toate discursurile. O făceam în silă, dar cu speranța că, poate, într-o zi are să spună ceea ce toți așteptam (puțini gîndeau dincolo de o perestroika autohtonă). Dacă discursurile „bietului” bătrîn nebun nu aveau cum să se schimbe, iată că acum, la patru ani și mai bine, e simptomatic că la cuvîntării actualului șef al statului mă cuprind o stare convulsivă, însoțită de rictusul caracteristic, care

aproape mă împiedică să ajung mai repede să opresc sursa prin care se difuzează acestea! Ce să vă mai spun de alt „ciștig” personal post-revoluționar... Dacă, pe vremuri, *mindria de a fi român* se suprapunea vag pe ascendența mea ardelenască, ajungînd chiar, fără să fiu niciodată un „degustător” al produselor folclorice autohtone, să privesc cu binevoitoare indiferență (gîdilindu-mi, totuși, ancestralul orgoliu) popularele imnuri patriotice ale zonei transilvane, astăzi, prin confiscarea lor de către filialele aparținute ale securisto-comuniștilor de cea mai joasă speță, acestea mi-au devenit aproape antipatice (ultima „năzbitie”, cu imnul de tip PUNR lîsat de fruntea „naționalei” de fotbal, echipă sponsorizată – pe lîngă alte trusturi securiste – și de filiala „carita(s)bilă” a băncii „Dacia Felix” ot Napoca-Cluj, trebuie evocată în treacăt). E unul dintre cele mai nevinovate efecte ale naționalismului primitiv exacerbat la noi în anii dictaturii, și mai ales ulterior. Asta nu înseamnă că neg necesitatea oricăror forme de naționalism. Am nostalgia naționalismului unguresc (cred că nimeni nu neagă faptul că ungurii sînt naționaliști), care are inteligența și subtilitatea de a-și proiecta pe termen lung țelurile, făcînd pe drumul acesta o mișcare genială, prin „exilarea” în afara Parlamentului a tuturor partidelor cu etichetă (fățiș) extremistă. Să-mi spună și mie cineva care va fi trecerea de care se va bucura Puterea din România, compusă din (și sprijinită de) extremiști primuți în majoritate, în confruntarea previzibilă cu cea din Ungaria, pe lîngă „ințele curți”, cele ce conțeau în luarea deciziilor majore în momentul de față. Noi defilăm în continuare cu

„barzi” naționali, paștise nereușite ale lui Jirinovski (el însuși o marionetă penibilă), neavînd nici măcar satisfacția platonică produsă de rezerva respectuoasă impusă de acesta în baza redutabilei puteri militare foste sovietice. „Oameni politici” de prost gust care întregesc o realitate de prost gust, în care și simbolurile naționale, de la genericile televiziunii, care „musai” trebuie să fie cu tricour „în falduri”, pînă la isteria statului gen „Avrămuț” Iancu (săracul, cocoțat blasfematoriu, în poziția grotescă bine știută, pe „coloana infinită” a prostiei omeștii) – toate acestea parcă făcute special să satisfacă „exigențele” cine știe cărei secții de „pavoazări” dintr-o cooperativă pierdută pe coclaurii socialismului biruitor.

Un lucru pe care eu îl spun demult, evocat și de dl. Cornea în articolul său (mă refer la singularitatea UDMR și PD în politica noastră), mă face pe mine, ca român, cît se poate de „verde” la origine – cu toată ortografierea mai ciudată a numelui meu –, să mă simt de multe ori umilit de faptul că parlamentarii maghiari din Parlamentul României sînt în marea lor majoritate de o calitate superioară multor aleși de etnie românească, naționaliști nevie mare, dar care sînt incapabili să stăpînească măcar limba lor maternă la nivelul colegilor maghiari, care chiar dacă se exprimă uneori cu dificultate, o fac cu o anume eleganță, susținîndu-și cu fermitate punctele de vedere, fără tembelisme și grosolanii inutile. Și poate fără o legătură directă cu toate acestea (deși... cine mai știe?!), îmi aduc aminte acum de faptul că în zilele lui decembrie '89, într-unul din primele numere ale „Tineretului liber” (din al cărui colectiv redacțional făcea parcă parte și I. Gavra), am citit (și am fost impresionat pînă la lacrimi) o relatare despre asasinarea mișelească a unui cunoscut „rapsoed” popular (am un lapsus de moment, dar pentru identificare pot să spun că aparține genului „falinic” carpatin și că poate fi remarcat în interpretarea bine cunoscutului – șlagăr? – „Noi sîntem români”) care ieșise să susțină moralul mulțimilor revoltate (vă dați seama ce sfîșietor!). Ce-i drept, nu-mi amintesc dacă se relatea acolo și cine sînt asasinii (forțele represive sau „agenturii”), dar pot să vă mărturisesc perplexitatea ce-am resimțit-o cînd l-am văzut la TV pe respectivul interpret în alaiurile PUNR-iste alături de Funar și (același) Gavra. Probabil condiția de „rapsoed” nu i-a permis sus-numitului să și-o asume pînă la capăt și pe cea de martir, pîrîndu-i neonorantă alăturarea de un, să zicem, Horia Căciulescu, care a lăsat baltă cauza națională, retrăgîndu-se, fără să se răzgîndească ulterior, pe plauri mai liniștite. Punct.

(Continuare în numărul viitor)

Nicu Kozma, București, 17 iunie 1994

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți audia la Radio Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri LIVE

FM 94,2 MHz

RADIO

TOTAL
Telefon: 637.37.37/507.507

Luni: Ovidiu Ioanitoaia – Ofsaid
Marți: Cornel Nistorescu – Cînele de pază
Miercuri: Carmen Bendovski – Simț enorm și vîz monstruos
Joi: Fiți întreprinzători cu Bogdan Teodoriu
Vineri: TALK-SHOW și muzică cu Andrei Partos – Friday I'm in love

De asemenea, în fiecare zi, de luni pînă vineri, la ora 8.45 – Reuters World News – informație și prognoză economică și la ora 17.40, MICA PUBLICITATE GRATUITĂ.

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVI, STUDENȚI, FOȘII DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

LA SEDIUL
REDACȚIEI PUTEȚI
CUMPARA
DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.

Anii 1991, 1992, 1993.

Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

2.000 lei cu ridicare de la redacție.
2.500 lei cu expediere prin poștă.

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.800 lei cu ridicare de la redacție.
3.000 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să trimită adevărate corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Difuzare. Adevăratele sînt valabile un an de zile.

Sponsorizate de
ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa: Revista "22", cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București.

După întâlnirea cu Boutros Boutros-Ghali, președintele Ilescu a declarat, vădit mulțumit, că „este apreciată poziția noastră în cadrul ONU și stabilitatea noastră”.

vastării” PRM constituie, prin amploarea dată unui conflict personal pe ecranul TV și prin implicarea Poliției, a Judecătorei și chiar a ministrului de Interne, un caz tipic de oficializare a patologiei.

In acest caz nu mai e vorba doar de o deformare a actului de justiție, ci de vulnerabilizarea ei. Dacă e posibil ca liderul PRM să spună ce-i trece prin cap pe canalul TV fără să supere nici o consecință – cum a fost cazul cu anunțul ocupării țării de către Ungaria – și să mobilizeze toate instituțiile statului pentru a-și regla contu-

TIA ȘERBĂNESCU

Stabilitate sau atrofieri?

Pentru că nimeni n-ar putea nega stabilitatea. Mai ciudat ar fi că ea e observată abia acum, cînd, de fapt, s-a manifestat de la început. Astăzi, „stabilitatea” s-a obiectivat atît de mult încît rarele izbînzii ale unui act de justiție ori ale unei inițiative politice ori culturale ce nu se înscrie în seria oficială ne surprinde aproape la fel de mult ca înainte de Revoluție.

rele personale, înseamnă că, pur și simplu, aceste instituții nu-și mai aparțin. Înlocuind astfel dictatura personală a lui Nicolae Ceaușescu prin alte soiuri de dictatură ale subordonaților săi, „stabilitatea” cu care se laudă dl. Ilescu seamănă mai degrabă a atrofiere. Ea devine o poșgă de gheață care poate crăpa ori cînd sub cizmele unor lideri politici care își exprimă în continuare fostul cult sau fosta rivalitate față de Ceaușescu, imitîndu-l din ce în ce mai apăsător.

În mod ciudat, acest rezultat a fost considerat o „victorie” a Justiției, un prim pas către legalitate – și așa mai departe. Dar acceptînd asemenea proceduri abuzive și descoperînd pe urmă semne de justiție acolo unde nu e decît o semireparare a ilegalității inițiale nu înseamnă oare că deja ne-am obișnuit cu mistificarea și că ne-am asumăm? Nu amintește acest procedeu de cel de dinainte de Revoluție, cînd, conform statutului, un membru de partid nu putea fi arestat înainte de a fi exclus, dar se proceda întotdeauna invers – fără ca acest lucru să mai fie perceput ca un abuz?

Dacă exemplul Tutunaru indică percepția deja deformată a actului de justiție, exemplul oferit de cirul „de-

MARTI 25 OCT.

- Ziua Armatei
La Carei și Satu-Mare a fost sărbătorită Ziua Armatei. La ceremonia organizată cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la eliberarea Ardealului a participat și președintele Ion Ilescu.
• Nicolae Văcăroiu în Cehia
Primul-ministru Nicolae Văcăroiu a efectuat o vizită de două zile în Cehia. El s-a întîlnit cu premierul ceh Václav Klaus și a fost primit de Václav Havel.
• PD, PSDR și PDSR au șanse egale de a fi primiți în Internaționala Socialistă
Aflat în vizită la București, Philippe Busquin, vicepreședintele Internaționala Socialiste, a declarat că Internaționala acordă șanse egale de acceptare PD, PSDR și PDSR.
• Regele Mihai nu va veni la Timișoara
Regele Mihai I a declinat invitația Consiliului municipal Timișoara de a asista la comemorarea Revoluției.

miliarde lei propuse inițial, bugetul a fost majorat cu 3 miliarde lei, sumă din care peste două miliarde lei vor fi utilizate pentru organizarea Conferinței Uniunii Europene, care se va desfășura în acest an la București. Bugetul Senatului prevede cheltuieli de personal.

Directorul general al SRI, Virgil Măgureanu, și șefii de direcții au participat la ședința Comisiei parlamentare de control al activității SRI. Membrii Comisiei au cerut o serie de explicații asupra Raportului de activitate a SRI pe anul în curs. Virgil Măgureanu a arătat că Ungaria nu reprezintă un pericol pentru România și că, în general, „siguranța națională e în siguranță”.

JOI 27 OCT.

- Nicolae Dide este acuzat de C.V. Tudor că a devastat unul din sediile PRM
Nicolae Dide, președintele Partidului Uniunii Social-Democrate, a fost trimis în judecată în procedură de urgență, sub acuzația de încălcare a ordinii și liniștii publice. În Senat, C.V. Tudor l-a acuzat pe Dide că a devastat unul din sediile PRM, împreună cu un ziarist al cotidianului „Ziua”. Președintele PRM a susținut de la tribuna Senatului că ofițerul de serviciu de la sediul PRM a fost linșat. Nicolae Dide a respins toate acuzațiile.
• Secretarul general al ONU în România
Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, Boutros Boutros-Ghali, a sosit într-o vizită oficială la București. „Am venit pentru a întări raporturile dintre Națiunile Unite și România. Voi discuta cu oficialitățile despre principalele probleme din regiune, mai ales despre programul de pace pentru fosta Iugoslavie”. Dl. Boutros-Ghali a rostit un discurs în fața Camerelor reunite și a avut întîlniri la cel mai înalt nivel.

MIERCURI 26 OCT.

- Daniel Tarschys la București
Secretarul general al Consiliului Europei, Daniel Tarschys, a participat la deschiderea Centrului de Informare și Documentare al CE la București. Dl. Tarschys a lăudat România pentru progresele făcute în ultima vreme, dar a menționat și domeniul în care „ar mai fi de muncă”: chestiunea-homosexualilor, independența Justiției, libertatea presei, administrația locală.

- Convorbire Mugur Isărescu-Maxwell Watson
La sediul BNR s-a desfășurat prima rundă de convorbiri dintre guvernatorul BNR, Mugur Isărescu, și Maxwell Watson, șeful delegației Fondului Monetar Internațional. Discuțiile s-au referit la acordarea unui nou împrumut de către FMI, de aproape 26 milioane dolari, în baza acordului stand-by, în condițiile respectării de către autoritățile române a unor criterii de performanță.
• Senatul și-a adoptat bugetul pe 1995
Biroul Permanent al Senatului a aprobat forma definitivă a bugetului propriu pentru 1995. Față de cele 18

- Conferința de presă a PAC
Președintele PAC, Nicolae Manolescu, a arătat că Biroul Executiv al CDR va lua în discuție peste aproximativ două săptămîni integrarea Alianței Civic-Liberale în Convenția Democratică. „Nu există nici o opoziție față de reprimirea PNL în CDR”, a declarat liderul PAC, arătînd în plus că eventualele obiectii ar fi doar de ordin „formal”, adică referitoare la situația juridică a PNL.
• Inițiativa Sălăgean a căzut la vot
Plenul Senatului a continuat dezbaterile pe marginea propunerii legislative privind continuarea procesului de privatizare potrivit metodologiei și reglementărilor în vigoare la data apariției HG 500/1994. Supusă la vot, această inițiativă a fost respinsă la limită.
• Proiectul Societății Naționale Agricole a căzut
Prin vot nominal, Camera Deputaților a decis ca proiectul de lege privind Societatea Națională Agricolă să fie respins. 118 deputați au votat împotriva. Acest proiect de lege era unul antireformist, atîta timp cît propunea scoaterea din circuitul privatizabil a terenurilor care acum sînt doar în folosința fostelor IAS-uri.

(Continuare în pagina 4)

(Urmare din pagina 3)

VINERI 26 OCTOMBRIE

- **Constantin Tutunaru va fi judecat in libertate**
Instanța secției I penală de la TMB a dispus eliberarea provizorie sub control judiciar a primarului sectorului 3, Constantin Tutunaru. Completul a respins recursul formulat de Parchet, prin care se cerea anularea acestei măsuri.
- **Executivul se consultă cu susținătorii săi**
La Palatul Victoria au avut loc consultări între membrii cabinetului Văcăroiu și lideri ai PDSR, PUNR, PRM și PSM. Subiectul întâlnirii l-a constituit proiectul bugetului de stat pe 1995.
- **UDMR Mureș n-a fost exclusă din CDR**
La Tirgu-Mureș a avut loc întâlnirea dintre filialele județene ale UDMR și CDR, în scopul detensionării relațiilor politice dintre cele două grupări. Au fost stabilite problemele de principiu ale funcționării UDMR în CDR, urmînd ca în aceste zile să se semneze și un protocol electoral.

SÎMBATĂ 27 OCTOMBRIE

- **Absenteism masiv la alegerile locale**
În 19 localități din țară s-au organizat alegeri pentru desemnarea noilor reprezentanți ai administrațiilor locale, dar numai în 10 dintre acestea au putut fi aleși noii primari. Acest raport a fost generat de absenteismul masiv, cuprins între 60 și 80% din numărul total al alegătorilor.
- **Noul șef al Departamentului Informațiilor Publice al Guvernului**
În cadrul ședinței de Guvern, Nicolae Dan Frunteală a fost numit noul șef al Departamentului Informațiilor Publice. Pînă de curînd director al săptămînalului „Românul”, Frunteală a fost în 1989 membru al CC al PCR.
- **Buget de austeritate pentru 1995**
Proiectele Legii bugetului pe 1995 și al Legii bugetului asigurărilor de stat pe 1995 au fost prezentate de ministrul Finanțelor în cadrul ședinței săptămînale a Executivului. Conform valorilor avansate, bugetul de stat s-a stabilit la venituri în sumă de 14.684,3 miliarde lei, iar la cheltuieli în sumă de 16.616,7 miliarde lei. La nivelul bugetului consolidat al statului, deficitul prognozat este de 2%.

LUNI 31 OCTOMBRIE

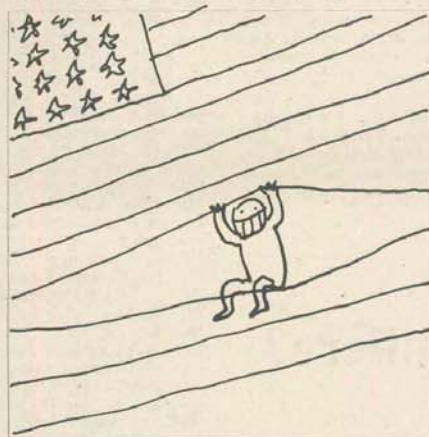
- **Consiliul Convenției Democratice**
În cadrul Consiliului CDR s-a decis prin vot formarea unor „grupuri de lucru” care să aducă la cunoștință partidelor componente ale alianței toate problemele pe care le iau în dezbateră. S-a hotărît, de asemenea, amînarea Conferinței Naționale a Convenției.
- **Opoziția cere demisia ministrului de Interne**
Deputatul PNȚCD Liviu Marcu, acuzat de către ministrul de Interne, Doru Ioan Tărăciță, că este autorul manifestelor electorale falsificate de la Brăila (puse în seama candidatului PSM), a anunțat că grupul parlamentar PNȚCD-PER-PNL-CD cere demisia ministrului de Interne.
- **Conferința de presă a PNȚCD**
În cadrul conferinței de presă a PNȚCD, fostul primar al sectorului 3, Constantin Tutunaru, a declarat că a fost arestat datorită unui „complot”, tot dosarul său fiind „bazat numai pe declarații, nu și pe probe”.
- **Președintele Ion Iliescu în Maroc**
Președintele Ion Iliescu participă la Conferința internațională de la Casablanca privind Orientul Mijlociu și Africa de Nord. Cu acest prilej, șeful statului a rostit o intervenție în ședința plenară a Conferinței. Ion Iliescu a avut discuții cu Regele Marocului Hassan al II-lea, Yaser Arafat etc.

Rubrică realizată de
RALUCA STROE-BRUMARIU
și **MARIAN CHIRIAC**

Opoziția va cere din nou demiterea Guvernului și suspendarea președintelui

Consiliul Convenției Democratice din România, întrunit în ședință luni 31 octombrie, a hotărît ca șefii grupurilor sale parlamentare din Senat și Camera Deputaților să adreseze o interpelare ministrului Afacerilor Externe. Într-o declarație adoptată cu acest prilej se atrage atenția că Federația Rusă, care se consideră succesoarea de drept, în materie de convenții internaționale, a fostei URSS, apreciază că Tratatul de prietenie, cooperare și asistență mutuală încheiat la 7 iulie 1970 între URSS și Republica Socialistă România este în vigoare și își va înceta valabilitatea doar odată cu ratificarea unui nou tratat. Tratatul încheiat în 1991 nu a fost ratificat de Parlamentul României, astfel că prevederile ce-

Era cît se poate de normal ca adversarii politici și zierele de opoziție să încerce să minimalizeze importanța vizitei președintelui Ion Iliescu în SUA, precum și rezultatele ei, după cum tot normal era ca presa independentă să încerce s-o reducă la proporțiile ei reale. Mai greu de înțeles este de ce n-a reușit să fie înălțimea așteptărilor, de ce au fost atît de neconvingătoare mass-media oficiale, oficioase, gras plătite sau infeudate Președinției din vechi reflexe condiționate. I-a revenit „Europei libere” onoarea de a-i da o mînă de ajutor. Președintele Ion Iliescu are încă un motiv – al cîtelea? – să-i fie recunoscut. Tot bătrîna „Europă liberă”!

„Europa liberă” a realizat, prin Nestor Rates, și difuzat interviu cu dl. Schifter, asistent special al președintelui Clinton, director pentru Europa Centrală și de Răsărit în Consiliul Securității Naționale al SUA. Interviul a luat prin surprindere și Puterea și Opoziția. Puterea – pentru că nu se aștepta la un atît de important certificat de merite. Opoziția – pentru că nu se aștepta la una ca asta tocmai de la americani. Multor corifei ai democrației garantate de afară interviul d-lui Schifter li s-a părut un monument de brutalitate și cinism politic. Iar am fost vînduți, au afirmat, mai mult sau mai puțin explicit, cei care gîndesc istoria ca un lung șir de comploturi, trădări, vînzări, de yalte și de malte, în care România e victimă eternă, iar resemnarea ciobănașului mioritic perfect justificată.

Interviul are meritul de a le reaminti tuturor, celor de la putere, ca și celor din opoziție, un adevăr elementar și de altfel foarte cunoscut: în relațiile dintre state, interesele trec înaintea sentimentelor. Da, a spus dl. Schifter, președintele Ion Iliescu „a făcut o impresie excelentă”, „foarte pozitivă”, răspunsurile sale „au fost realmente remarcabile”, invitația „a venit din SUA”, nu fără un „indiciu” sosit din România. Dincolo de amabilitățile de circumstanță – cunoașterea profundă a istoriei, a problemelor economice, geopolitice, cunoaștere care se reazemă pe calitatea și calitățile consilierilor care pregătesc vizita –, interviul e plin de semnale dintre cele mai serioase adresate și Puterii, și Opoziției.

lui din iulie 1970, intrat în vigoare la 6 noiembrie 1970, funcționează în continuare pe o durată de 20 de ani, cu posibilitatea de tacită reconducție pe perioade de cîte 5 ani dacă nici una din părți nu notifică denunțarea tratatului cu un preaviz de un an înainte de expirarea fiecărei prelungiri. Deci dacă pînă la 6 noiembrie 1994 România nu notifică denunțarea tratatului din 1970, valabilitatea sa se va prelungi automat pentru încă 5 ani, adică pînă în anul 2000.

În aceste condiții, se arată în Declarația adoptată de Consiliul CDR, această alianță politică cere președintelui și Guvernului să precizeze public de ce au evitat să informeze opinia publică asupra acestei probleme de interes național și își rezervă dreptul de a cere, prin reprezentanții săi în Parlament, demiterea Guvernului și suspendarea președintelui, în cazul în care notificarea denunțării tratatului din 1970 nu se va face pînă la 6 noiembrie 1994. (P.P.)

N.C. MUNTEANU

IAR AM FOST VÎNDUȚI?

În ciuda grabei cu care o eminență a Puterii, mai degrabă unsuroasă decît cenușie, s-a grăbit să tragă concluzia că Opoziția „și-a pierdut însemnătatea politică în fața considerentelor geostrategice de stabilitate”, acceptînd că dacă România „contează din punct de vedere politic”, demnitarul american a precizat că „poziția geografică nu este un factor major”. Dl. Schifter a răspuns cu un „NU” categoric temerilor românilor înclinați să creadă că anumite considerente strategice ar tinde să capete preponderență în politica americană față de România, în raport cu drepturile omului, cu cele ale minorităților, cu naționalismul și extremismul etc.

Opoziția e invitată să mediteze la dovezile cu care și-a susținut și își sustine acuzațiile aduse guvernelor din perioada post-Ceaușescu, cele de pînă acum fiind găsite „nejustificate”, după cum nejustificată este și afirmația că „în România nu s-a schimbat nimic”. Greșesc cei care și imaginează că România este buricul pămîntului, că ocupă un loc primordial în preocupările politice americane. Dar se înșeală și cei care, avînd în vedere jocurile alianțelor la putere, își imaginează că SUA vor rămîne indiferente dacă România va promova o politică „extremistă, naționalistă”. „Acest lucru va afecta relațiile noastre”, a precizat dl. Schifter. Un lucru e sigur: SUA așteaptă de la actuala Putere „o politică democratică, ce respectă drepturile omului și face progrese în direcția unei economii de piață”. Și dacă SUA nu vîd nici o deosebire între România și celelalte țări din Europa răsăriteană în ce privește libertatea cuvîntului, libertatea presei, libertatea de asociere, e de observat că între atributele democrației spre care tindem lipsește unul esențial: economia de piață. În aceste condiții, în ciuda recunoașterilor de peste Ocean, adversarul cel mai important al președintelui Ion Iliescu nu este Opoziția, ci economia. Cu alte cuvinte, guvernul Văcăroiu, incompetența și incapacitatea acestui guvern de a începe și de a duce la bun sfîrșit reforma economică, trecerea la economia de piață.

În fine, ar fi o copilărie dacă președintele Ion Iliescu s-ar culca pe laurii diplomei de merit acordate de diplomația americană. Și Nicolae Ceaușescu a făcut „o impresie excelentă”, „foarte pozitivă”, a impresionat prin „cunoașterea profundă a istoriei, a problemelor geopolitice”, ceea ce nu l-a împiedicat să aibă sfîrșitul pe care l-a avut. Dl. Ion Iliescu e cel mai bine plasat să știe asta. La fel de bine plasat să știe, mai bine decît Opoziția, inclusiv UDMR, că politica României, ca și imaginea ei în lume, se face aici, în România.

Adevărul literar și artistic, nr. 242

- **Inedit: Ion Caraion**
– postume
- **Dan Hatmanu:**
„Am fost interzis din cauza maestrului meu Corneliu Baba”
- **Domnișoara Nastasia la Sibiu**
- **Struțo-cămila româno-franceză**
- **Al Piru: Inedit.**
„Cum am reeditat pe G. Călinescu”

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Ambiguu I

Interviu luat de Nestor Rateș lui Richard Schifter tinde să ia în comentariile românești importanța hirtiei legendare de la Ialta cu procentele sferelor de influență. „Washingtonul nu recunoaște nici o sferă de influență”, declară însă Warren Christopher în *International Herald Tribune*. 1994 nu este 1944, președinții SUA se schimbă mai des decât președinții României, vine vremea când se schimbă chiar și înalții funcționari americani. Teoretic, lucrurile n-ar fi bătute în cuie nici dacă vocea lui Richard Schifter ar fi unica voce a administrației americane. Cei avizați știu însă că ea lasă mai totdeauna să se audă mai multe glasuri și mai multe păreri. Caracterul ambiguu al relațiilor americane în acest moment face dificilă o caracterizare exactă a lor, ne-a declarat comentatorul lor cel mai avizat, Nestor Rateș. Ambiguitatea urcă însă și în judecarea situației. Acceptul occidental nu ajută cu nimic poporul român, atita vreme cât grupul din jurul președintelui Iliescu distruge economia, promovează antiselecția, face jocul extremiștilor, nu respectă separarea puterilor în stat etc.; dar nici marginalizarea României nu îl ajută. Dimpotrivă. Situația tragică a populației în Haiti (înainte de debarcare) ori în Irak sînt demonstrații clare ale celor ce plătesc cu suferințe infinite izolarea, embargourile etc. Și oare România a ieșit într-adevăr din conul de umbră, așa cum

prin dezvoltările presei despre ultraconservatorismul său și mai ales despre legăturile cu poliții secrete. Odată cu știrea balului s-a dat și cea a recentei numiri în fruntea Departamentului-cheie al Informațiilor a unui alt personaj cu vechi state naționalist-comuniste - Nicolae Dan Frunteletă, fost membru al CC al PCR, omagiator de frunte al lui Nicolae Ceaușescu, cochipier al lui Mihai Ungheanu la *Lucăfăru*, în cea mai neagră perioadă a sa. Cînd privești și ascuți ce se întîmplă în țară, ambiguitatea dispare. De pretutindeni vin semnalele unei decizii marcate a Puterii postdecembriste de a înlătura orice șansă alternanței politice, jocului democratic - apropierii reale a României de structurile occidentale.

Consecințele imediate ale poliției occidentale mult mai favorabile României (explicit exprimate în interviul lui Schifter, probabil gîndită în termenii unei *realpolitik* și de alte cancelării occidentale) par să aibă drept primă consecință întărirea liniilor antireformiste și naționaliste înăuntrul Puterii actuale.

Vina împărțită între Occident și Opoziție

Nelinıştea pe care o trezește noua situație a Occidentului față de Puterea actuală, în condițiile unei politici interne tot mai agresive, crează în comentariile românești un

numărul anterior din „22”, pornind tot de la interviul lui Schifter, Andrei Cornea avansează ipoteza „schimbării la față” a Occidentului prin lipsa de credibilitate a Opoziției, nu doar ca interlocutor actual, ci și viitor. Față de acuzarea mai mult sau mai puțin explicită a Opoziției pentru prestația politică nemulțumitoare în acești cinci ani aș aduce câteva mici amendamente: 1. După ce a fost sistematic distrusă o întreagă clasă politică, cea nouă s-a reconstruit, la o distanță de 40 de ani, parte din oameni vîrstnici, antrenati într-o lume cu alte coordonate, parte din personalități culturale care învață din mers, făcînd inevitabil destule erori. Cei ce nu-i vîd însă evoluția fac aceeași eroare de apreciere ca și cei care spun că în acești 5 ani nu s-a schimbat nimic în România. 2. Vîrsta noii clase politice a Opoziției este de cel mult 3 ani. Ce făceau N. Manolescu și E. Constantinescu în '90? În '91? Majoritatea liderilor actuali ai CDR, parlamentarii etc. au cochetat în primii doi ani cu ideea implicării în cultură, în acțiuni civice etc.: pe scurt, și-au dibuit drumul. 3. O eroare gravă de apreciere s-a făcut după Revoluție și față de adversarii politici ai actualei Opoziții: ea avea în față o clasă politică antrenată timp de decenii, redutabilă prin lipsa de scrupul, prin agresivitate, care, în plus, n-a pierdut niciodată din mină structurile și pîrgurile puterii. Desigur, nu este omogenă (dovadă spargerea FSN etc.), dar este mai mult decît solidară: este obedientă. Războiul pierdut al decomunizării (dosarele - oricînd obiect de șantaj), vechile tradiții de clan, sistemul de vasalități și complicități și, mai ales, teama de o reală competiție îi țîn pe acești oameni strînși laolaltă. 4. Revenirea acestei clase politice (foștii comuniști mai mult sau mai puțin reformați, în funcție de istoria și tradiția locală), în toate țările Estului sînt semnele unui fenomen insuficient analizat pînă acum, asupra căruia există mari riscuri de a greși cînd te pronunți. În alegerile apropiate din Bulgaria se așteaptă să funcționeze tot principiul domino-lui: dar în sens invers decît în '89.

Nu se poate contesta că trebuie răbdare și foarte mult timp pînă vom vedea schimbările de adîncime în această parte a lumii în care s-au creat artificiali oameni noi, structuri economice artificiale - dar iată cît de perene. Va rezista oare noua clasă politică din România într-o asemenea cursă? Zvîrcolirile presei scrise nesubvenționate de Putere, luptînd din greu cu economia de piață sălbatică în care a fost aruncată, n-au trezit prea multă solidaritate. Nici măcar pe cea a ziaristilor. Și, bineînțeles, Occidentalul nu vine să ne ajute: el te învață să te ajuți singur. Altminteri, e un timp cînd poți muri liniștit și decent în stradă, oricum nu te vede nimeni.

(Va urma)

Scrisoare deschisă

adresată directorului RA ROMTELECOM

Domnule director,

Grupul pentru Dialog Social vă înformează și pe această cale că postul său telefonic cu numărul 614.14.71 nu funcționează de aproximativ 6 luni. Am făcut nenumerate sesizări telefonice și două sesizări scrise: 251/71.800/23.08.1994 și 251/76.288/31.10.1994.

De fiecare dată am primit același răspuns: cablul este defect și „se lucrează”.

Pentru Grupul pentru Dialog Social funcționarea mijloacelor de comunicare este indispensabilă. Activitățile GDS nu se pot desfășura normal în absența unei linii telefonice.

Imposibilitatea remedierii acestei situații e inexplicabilă, cu atît mai mult cu cît în aceeași clădire mai există încă 6 posturi telefonice, toate în stare de funcționare.

În așteptarea unui răspuns favorabil, Vă mulțumim.

Președintele
Consiliului de Administrație al GDS
RADU FILIPESCU

SZR în '94

Între 23 și 24 octombrie, la Eforie Nord s-a ținut al treilea Congres SZR, avînd ca obiective modificarea statutului și alegerea noului Consiliu Director. Președinta (pe atunci) încă funcție, Mioara Vergu-Iordache, a prezentat un raport vorbit din care se putea deduce existența unor nereguli. Neregulile au devenit mult mai explicite atunci cînd George Nuță a prezentat raportul scris al Comisiei de cenzori. Reieșea, între altele, că în acești ani la SZR s-a petrecut o delapidare de 5.716.202 lei (făcută de secretara Nistor Mihaela), spargerea unui fișet (de unde au dispărut legitimații de ziarist internaționale și 290 dolari) și, nu în ultimul rînd ca importanță, încălcarea statutului. (El prevedea schimbarea președintelui prin rotație, la 6 luni, între membrii Consiliului Director, or, în toți acești ani, președinția a asigurat-o doar Mioara Vergu-Iordache.) După discuții tumultuoase s-a votat un nou statut și s-a ales un nou Comitet Director. Cu toate că nu a fost aleasă în Consiliul Director, Mioara Vergu-Iordache a apărut la TVR, sîmbătă 29 octombrie, în emisiunea „Actualități”, ca reprezentantă a SZR, cu o intervenție despre „munca la negru” în presă, pe care i-o va contesta, „Tineretul liber”, sub semnătura lui Hanibal Stănculescu. Tot fără a avea îndreptățirea juridică, Mioara Vergu-Iordache a convocat Consiliul de Administrație al Societății ECO Press („Mărul de Aur”), unde SZR deține 51% din acțiuni, în vederea angajării personalului de conducere al Societății. Mai grav decît ce se întîmplă cu Mioara Vergu-Iordache este însă ce se întîmplă cu SZR. În noua conducere a TVR, Radioul și cotidienele de mare tiraj nu mai sînt reprezentate. Destui membri SZR au părăsit această federație sindicală care avea marile atu de a fi singura din România recunoscută de cele mai mari federații sindicale ale ziaristilor din lume: OIJ și FIJ. Activitatea asociației a fost marcată de neregulile financiare ale celor doi președinți postdecembriști (Sergiu Andon și Mioara Vergu-Iordache). Compromiterea voită sau nu a SZR prejudiciază întreaga breslă a jurnaliștilor. (G.A.)

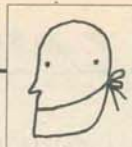

anunță presa clientelară Puterii? O lege votată de Congresul american și înaintată președintelui Clinton la 13 octombrie enumeră criteriile pe care trebuie să le îndeplinească o țară fostă comunistă pentru ca președintele SUA să poată autoriza transferul de echipament agresiv sau neagresiv, iar ea, în viitor, „să fie în măsură să promoveze principiile Tratatului Nord-Atlantic și să contribuie la securitatea zonei Nord-Atlantic”. Polonia, Ungaria, Republica Cehă, Slovacia sînt de mai multe ori amintite în respectivul document, menționîndu-se că au făcut progrese semnificative în realizarea instituțiilor democratice, a economiei de piață, a controlului civil al forțelor armate și în modificarea legislației. România, nu. Sîmbătă 29 octombrie, ministrul Apărării, Gh. Tinca, a deschis balul de la Cercul Militar pentru ca, potrivit propriilor declarații, ofițerii din cele 20 de țări prezente să pregătească pacea viitoare dansînd. Cu doar cîteva zile înainte de Ziua Armatei, președintele Iliescu îl înălțase în grad pe generalul Vasile Ionel, devenit celebru

stereotip: căutarea vinovaților și a vinovaților. Statistic, primul vizat este Occidentalul, atît prin clișee de gîndire rămase din timpul intensei propagande anti-occidentale anterioare, cît și datorită faptului că aici, în România (probabil ca în alte state mici, cu o istorie modernă relativ scurtă), Occidentalul i s-a rezervat un rol precis: el trebuie să ne ajute. Rol păstrat pînă și în retorica adversarilor, indiferent că uneori a fost confirmat iar alteori infirmat de întîmplările istoriei. Logic ar fi ca Occidentalul să stea, precum un cavaler fără de prihană, alături de adevăratele forțe pro-occidentale, nu alături de ipocrita Putere. Nu-i ușor însă de suportat gîndul că istoria (și viața) n-au legătură cu logica și morală noastră. Dacă Occidentalul se comportă după cum îi dictează interesul, următorul vinovat desemnat, în comentarii avizate și în presa independentă, este Opoziția. Un discurs care amintește gestul sever al părintelui care, atunci cînd odrasla cade și-și însingurează genunchii, îi mai trage și el un ghiont pentru că n-a deschis ochii ca să vadă pe unde calcă. În

Din sumarul numărului viitor:

- **Interviu săptămîinii: Regele Mihai despre 23 August (interviu realizat în august 1994 de Marilena Rotaru)**
- **Dosarele corupției**
- **Doina Cornea către Ion Iliescu**
- **Richard Schifter despre politica americană față de România (interviu realizat de Nestor Rateș în octombrie 1994)**

S-ar putea să mîncăm... prețuri!

ILIE ȘERBĂNESCU

Guvernul a reinstabilit un control asupra prețurilor la unele produse de bază - carne de porc, carne de pasăre, ulei, zahăr, ouă - constînd de fapt într-o plafonare sau, mai precis, într-un mecanism de la care se speră a se obține o plafonare a prețurilor cu amănuntul la produsele respective.

Politic - adică în domeniul în care s-a urmărit probabil să se culegă efectele -, lovitură dată este formidabilă. Direct la țintă. Cel puțin pînă cînd noul sistem instituit va fi verificat în practică. Aprecieri consemnate în București, cit și semnale venite din țară - de la cei mulți, oameni simpli și necăjiți - sînt de genul „Guvernul să trăiască!”, „Guvernul reduce prețurile!”, „Guvernul le vine de hac șarlatanilor și speculanților!”. Mai sînt și unii care se îndoiesc de reușită, așteptînd să vadă cu ochii lor minunea, dar, dacă mîne ar fi alegeri, reprezentanții guvernării ar ciștiga detașat.

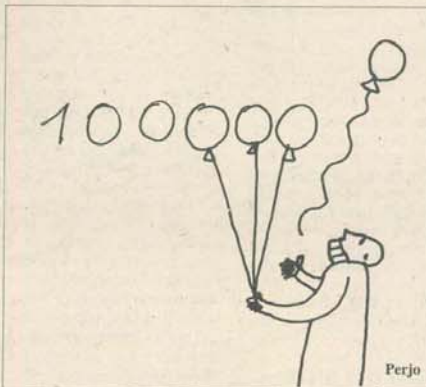
Pentru oamenii simpli este vorba de faptul că Guvernul „reduce prețurile”, neînțelegînd exact că, spre deosebire de guvernele de pe vremea lui Ceaușescu, cele post-decembriște nu prea mai pot face chiar ce vor cu prețurile. Oala comună a centralismului s-a cam fisurat și manevrarea prețurilor, luînd dintr-o parte spre a se da în alta, nu mai constituie o treabă ușoară, chiar dacă se recurge la ea cu caracter doar temporar. În plus, fără să le oblige nimeni, guvernele post-decembriște s-au angajat să ducă România spre o economie de piață. Aceasta presupune, între multe altele, liberalizarea prețurilor, adică formarea lor în funcție de cerere și ofertă, și nu de dorințele, chiar dacă bine intenționate, ale cuiva, fie acesta dl. Iliescu sau dl. Văcăroiu, care nu economisesc cuvinte în a-și revendica grija față de masele populare. FMI a insistat mereu asupra liberalizării prețurilor pentru simplul motiv că România s-a angajat să meargă pe linia economiei de piață; a fost opțiunea ei și nu a FMI. Și pentru că este singura posibilitate de a așeza economia treptat-treptat pe baze competitive și de a obține pe termen lung o distribuție și o folosire eficientă a resurselor de care dispune. Oricum, trebuie să fie clar pentru oricine că prețurile nu cresc din cauza liberalizării lor - și nici nu ar putea fi incriminat FMI numai pentru că susține această necesitate -, ci din cu totul alte cauze. Fie producția insuficientă, și deci o ofertă mai mică decît cererea, fie caracterul monopolist al pieței, care împiedică pur și simplu competiția, și deci manifestarea așa-numitei bucle de reacție specifice sistemului concurențial, adică scăderea prețurilor cînd cererea rămîne în urma ofertei.

Este sistemul operațional?

Să vedem cum intenționează Guvernul să obțină o plafonare a prețurilor la produsele menționate, pentru a vedea la ce ne putem eventual aștepta. Produsele în cazul cărora se admite controlul sînt declarate „strategice”. Achiziționarea materiilor prime pentru producerea lor de către întreprinderile de stat - singurele producătoare în domeniu - se va face parțial prin subvenții de la buget. Reintroducerea subvențiilor, pentru a căror eliminare s-a luptat ani de zile (Guvernul actual se laudă că pe linia reformei el a fost cel ce a finalizat acțiunea), este justificată cu necesitatea de a bara speculațiile care duc la creșteri nejustificate ale prețurilor. Iar ca sursă - întrucît nu există prevăzută în buget, pentru că nimeni nu se mai gîndea că se va reveni la subvențiile de preț - este prezentată suma de 37 miliarde lei, care ar fi urmat să constituie subvenții pentru dobînzile mai scăzute la creditele acordate agriculturii. Or, întrucît s-a hotărît ca subvenționarea acestor dobînzii să fie făcută din profitul net al Băncii Naționale, sumele - s-a spus - puteau dobîndi o altă destinație, conexă însă celei inițiale.

Deci, prin subvențiile de la buget, întreprinderile de stat producătoare, de pildă, de carne de porc și de pasăre vor putea desface, în principiu, mai ieftin

către comercianți. Și iată acum găselnița Guvernului! Aceste întreprinderi nu vor mai negocia cu distribuitorii prețului cu ridicata - înțelegîndu-se că acesta este stabilit de Guvern -, ci adaosul comercial al celor din urmă! Adică întreprinderile de stat producătoare ar urma să stabilească ele un preț maxim cu amănuntul - cu care, evident, nu au nici o legătură -, fixîndu-se administrativ un fel de plafon al adaosului comercial care nu va putea fi depășit.

O minune românească: de trei zile?

În măsura în care li se fixează plafonul de preț la care trebuie să vîndă, comercianții - în a căror sarcină cade transportul, depozitarea și desfacerea propriu-zisă către populație - nu vor avea decît o singură modalitate de a reacționa: dacă le va mai rămîne ceva și pentru ei după achitarea prețului cu ridicata și efectuarea cheltuielilor de transport, depozitare și desfacere, vor achiziționa produsele respective de la întreprinderile de stat; dacă nu, pur și simplu nu le vor mai achiziționa. Și cum o parte, deja substanțială, din comerțul cu amănuntul aparține sectorului privat, s-ar putea ca bucuria populației privind reducerea prețurilor la produsele amintite să fie de scurtă durată. Prețuri scăzute poate vor fi, numai că mărfurile nu vor mai fi pe piață, căci, chiar dacă există în stocuri, nu va mai avea cine să le desfacă. De ulei și zahăr nu ar trebui să ne îngrijorăm. Și așa cele din import sînt mai bune și rela-

tiv chiar mai ieftine. Cit despre carne, ar fi o minune să scăpăm de cozile din trecut! Așa că minunea cu prețurile scăzute ar putea fi una din acelea de tip românesc: care nu durează decît trei zile! Deși Guvernul a programat-o să dureze 180 de zile. Un fel de anunț din timp că, prin martie, așa, Executivul și partidul de guvernămînt au intenția să convoace anticipat alegeri, în care consideră că ar fi esențial capitalul politic dobîndit prin scăderea prețurilor cel puțin la unele produse principale.

Cantată sectorului de stat

Dacă acțiunea guvernamentală va reuși, o lovitură puternică va fi dată - în fond, pe nedrept - sectorului privat. Și probabil că aceasta se și dorește. Nu că vor fi loviți atîția „privatizați” care, în goana lor după un ciștig rapid, practică adaosuri comerciale exagerate. Nu este deloc cazul de a plînge pe umărul lor. Dar se va demonstra astfel că prețurile înalte se datorează acestora. Deși, în realitate, prețurile respective au ca explicație, în proporție precumpănitoare, monopolul întreprinderilor de stat în producția și desfacerea en-gros a cărnilor și a altor produse de bază.

Și, atenție, noul sistem ce va fi încercat de Guvern nu numai că nu temperează profiturile acestor întreprinderi, dar le și întărește monopolul și le extinde controlul de tip mafiot în structurile de comercializare. „Privatizații” ar fi numai ei de pus la zid dacă prețurile cu amănuntul ar fi continuat să crească în ciuda scăderii celor cu ridicata, adică cele la care furnizează întreprinderile de stat. Dar ce legătură cu sectorul privat poate avea creșterea masivă și continuă a prețurilor cu ridicata în ciuda scăderii severe a cererii, așa cum se întîmplă de trei-patru ani încoace? România este aproape unica țară în care, în mod constant, și nu doar temporar, creșterea prețurilor cu ridicata, este chiar mai mare decît creșterea prețurilor cu amănuntul, semn relevant al faptului că sursa principală a spiralei inflaționiste o constituie ineficientul sector de stat, și nu firavul sector privat, prezent deocamdată doar în comerț. Și aceasta în pofida încercării reale a comercianților privați de a smulge profituri mari și rapide. Numai că, în timp ce aceștia reacționează cit de cit la situația cererii și ofertei pe piață, sectorul de stat o ține una și bună folosindu-și monopolul în domeniul producției: mărește prețurile cu care livrează și dacă cererea crește, și chiar mai ales dată cererea scade (pentru a nu-și diminua ciștigurile).

Salariile profesorilor

Prin Ordonanța nr. 39 din 8 august 1994 s-a stabilit coeficienții de ierarhizare a salariilor de bază din sectorul bugetar, profesorilor revenindu-le cele mai mici valori, fapt ce a determinat acțiuni revendicative ale sindicatelor din învățămînt și o interpelare efectuată în Parlament de către Convenția Democratică la adresa Guvernului.

În Senat s-a aprobat îmbunătățirea coeficienților de ierarhizare salarială pentru învățămînt astfel: 0,6 pentru cadrele didactice cu studii superioare, 0,4 pentru cele cu studii medii, 0,2 pentru personalul auxiliar. Datorită presiunilor făcute de către ministrul Finanțelor, Florin Georgescu (care a propus un indice de 0,2 pentru profesorii universitari și 0,1 pentru celelalte cadre didactice), s-a hotărît punerea în aplicare a majorării abia de la data de 1 ianuarie 1995.

În ultimul moment, Senatul a retrimis Ordonanța nr. 39 la Comisie pentru mărirea coeficienților de ierarhizare și la restul personalului bugetar, profesorii rămînînd în acest fel „bugetarii” cei mai defavorizați.

Un profesor universitar are salariul de bază (la o vechime în învățămînt de 10 pînă la 15 ani) de 302.600 lei, un asistent universitar cu 3 ani vechime

are salariul brut de 160.600 lei, iar un șef de lucrări 203.800 lei. Cel mai mare salariu în învățămîntul superior, al unui profesor universitar cu 30 de ani de vechime, este de 358.200 lei, iar cel mai mic, cel al unui simplu preparator, de 148.200 lei.

În învățămîntul preuniversitar, cel mai mare salariu (253.200 lei) este cel al unui profesor cu grad didactic I și cu o vechime de peste 25 de ani, cel mai mic fiind de 108.100 lei, acordat profesorului, învățătorului sau educatoarei cu studii medii. Pentru comparație, să precizăm că salariul mediu de bază (înainte de stabilirea noilor coeficienți de ierarhizare) este la RENEL de 437.918 lei, 294.312 lei la R.A. PETROM sau 320.755 lei la Regia Auto-nomă a Huilei.

Coefficientul de ierarhizare este stabilit în funcție de salariul brut al unei secretare-dactilografe (123.500 lei), 0,6 reprezintă deci 60 % din 123.500 lei, adică 63.100 lei. Adăugăm această sumă la cel mai mare salariu de bază din învățămîntul superior (358.200 lei) și observăm că cei 421.300 lei pe care ar urma să-i ciștige un profesor universitar cu cea mai mare vechime în învățămînt înseamnă, oricum, sensibil mai puțin decît salariul mediu de la RENEL neierarhizat! (R. B.)

Cu sula europeană în coaste

- Note pe marginea conferinței „Democrație și dezvoltare locală în România” - București, 28-30 octombrie 1994

La 4 octombrie a.c., la Strasbourg, președintele Ion Iliescu a semnat Convenția europeană a autonomiei locale. Între 28-30 octombrie, la București, a avut loc conferința „Democrația și dezvoltarea locală în România”, organizată de Guvernul României, Asociația președinților consiliilor județene, Federația municipiilor din România, Consiliul European, Banca Mondială și Uniunea Europeană, sub patronajul Președinției României.

Întâmplătoare sau nu, apropierea în timp a celor două evenimente pare a fi amintit brusc Guvernului și Președinției problema administrației locale, în termenii ei prevăzuți de Constituție. În realitate lucrurile stau altfel: ca în atâtea alte situații privind integrarea (silită) a României în structurile europene, președintele Iliescu semnează un tratat internațional - în cazul recent, „Convenția europeană a autonomiei locale” (despre care trebuie precizat că include numeroase puncte nerespectate în țara noastră). Se creează atunci o foială demagogică în care lipsa voinței politice a Puterii este împachetată în fum, din ea răzbătind suspine ca: „greaua moștenire a trecutului”, „un obiectiv central”, „să elaborăm programe variate” ș.a.m.d.

De ce Guvernul și Președinția nu au avut ca obiectiv central reforma administrației locale - așa cum spune în cuvintarea sa președintele Iliescu la București - imediat după alegerile din '92? De ce președintele Iliescu observă, cu o întîrziere de doi ani, că „actualul cadru legislativ (nota red.: privind autonomia locală) trebuie perfecționat și completat”? Răspunsul îl găsim în aceeași frază: „pentru a fi pus în deplin acord cu Constituția României și cu

Carta Europeană a Autonomiei Locale”. Prin urmare, o nouă sula europeană în coastele Președinției!

Cu falsă candoare, ministrul Coșea își îngină președintele în aceeași conferință bucureșteană: „va fi un proces treptat, în care administrația centrală va transfera resurse, autoritate și structuri autorităților locale”.

Cei doi se fac că nu-și amintesc de războiul administrației centrale/administrației locale; nu pomenesc nimic de spaima Puterii față de aleși (marile orașe au primari din Opoziție) și de nemăsurata încredere în numii (toți cadre ceaușiste de nădejde); cei doi se prefac că nu știu nimic de politica guvernamentală de hipercentralizare dusă în ultimii doi ani, în numele căreia sînt emise hotărîri de guvern care contrazic legi organice și Constituția. Cine a împiedicat Guvernul ca în locul unor ordonanțe, hotărîri și circulare menite să sufoce orice urmă de viață a administrației locale să promoveze legea patrimoniului, a taxelor și impozitelor locale? Răspunsul - cunoscut cel mai bine de Putere - este că autonomia locală și descentralizarea ar face să lase actuala Putere fără putere. Compromiterea organismelor locale alese (repetăm, în marile orașe aparținind Opoziției) vizează următoarele alegeri, pe care Puterea nu mai vrea să le rateze.

Dar să dăm crezare actualei Puteri că se decide să facă reforma administrației locale, chiar și așa cum se întîmplă în România, totdeauna mai târziu și cu sula în coaste. Numai că, iată, săptămîna trecută a început la Guvern discutarea proiectului de buget pe '95. Asta înseamnă că nici acum nu se are în vedere promovarea mai întîi a legii bugetelor locale, care ar permite funcționarea unei adevărate autonomii locale. Cu alte cuvinte, discursul dublu funcționează. Pentru exterior: **am semnat Carta și vom face totul**. Pentru interior: **chiar dacă am semnat Carta, vom controla totul**.

Cît privește organismele internaționale, Consiliul European, Uniunea Europeană, Banca Mondială, ele își fac datoria de a semna, de a edita documente și a propune programe. În rest, în România, democrația rămîne clandestină.

RODICA PALADE

cooperatiste, în condițiile în care aportul la producerea masei profitului a fost în 1993: 56% proprietatea privată, 37% proprietatea de stat, 6% proprietatea mixtă și 1% proprietatea cooperatistă; rata medie a profitului pe economie a fost de 4,4% (12,5% rata profitului în sectorul particular și doar 1,3% în sectorul de stat). În fine, Varujan Vosganian mai spune și că în industria românească sectorul regiilor autonome are o pondere de 50%, dar contribuie la veniturile bugetare cu numai 1%!

● În Academia Catavencu nr. 42 (154), 25-31 octombrie, se dezvăluie dedesubturile afacerii Mondragon. Scopul ei principal este penetrarea sistemului bancar românesc, încă neacordat de escrocherii mașoge și de evaziuni fiscale importante. Patronul Asigurării Mondragon este dl. Ștefan Mandel, emigrat în 1966 în Australia și cunoscut ca specialist în câștigurile la loterii. Cu capitalul pe care-l scoatează din afacerea Mondragon, dl. Mandel (proprietarul unei firme fantomă în Cipru, după cum a descoperit un reporter de la Capital) intenționează să participe masiv la privatizarea Băncii Române de Dezvoltare și a BancPost, care urmează să devină particulare pînă în aprilie '95, conform acordurilor cu Banca Mondială. Odată făcută treaba, Mondragon SA ar urma să dispară, iar dl. Mandel să dețină oarece control în sectoare economice-cheie, cu statut de monopol. Afacerea Mondragon este construită foarte abil, arată Academia Catavencu: practic, răspunderea penală pentru fraudă în asigurări este nulă în România. Dacă, la un moment dat, o acțiune Mondragon care a valorat inițial un milion de lei va fi cotată la bursă cu 10 lei, deținătorul nu va avea nici o posibilitate să conteste situația.

● Ce nevoie are SRI de Spitalul de la Balotești: „Acest spital a fost luat dintr-o grijă specială față de angajați sau sub această acoperire ne putem aștepta la experiențe, experimente și spălări de creier?” (Cornel Nistorescu, în același Express).

● Express Magazin nr. 42 (219), 25 octombrie-1 noiembrie: „A trecut de prima treaptă (a audierilor pentru Consiliul de Administrație al Radiodifuziunii, n.n.) și Duce Bertzi, cunoscut ca interpret de muzică folk (sic!), iar în cercurile politice, ca soț al doamnei Daniela Crăsnaru, fruntașă a PL '93”. Poate în „cercurile politice”, pentru că, altminteri, soțul d-nei Crăsnaru se numește Constantin Dragomir, a cîntat ceva folk și este membru al PL '93, din cite știm. Să nu confundăm însă aligatorul cu irigatorul!”

TANIA RADU

Declarația lui Gabriel Liiceanu în legătură cu Consiliul de Administrație al TVR

Aflu că, în ciuda celor expuse în textul pe care l-am remis presei în urmă cu trei săptămîni, dosarul meu, supus Comisiei de Cultură a Parlamentului, nu a fost luat în considerație. În condițiile acestea, rîndurile pe care voiam să le înmînez comisiei însărcinate cu audierea vi le împărtășesc dumneavoastră, oamenilor din presă, singurii care, în această împrejurare, reprezentanți cu adevărat opinia publică. Vă mulțumesc pentru atenția pe care veți voi să le-o acordați.

Consider că faptul de a candida, din partea sindicatului TVR, la funcția de membru în Consiliul de Administrație al televiziunii naționale este pentru mine o onoare. Am afirmat de altminteri în mod public că accept această candidatură și că aș dori, prin formația și prin experiența mea, să contribuie la intrarea în firesc a acestei instituții.

În același timp consider că a mă prezenta, în vederea audierii mele, în fața omului de curte nr. 1 al lui Nicolae Ceaușescu, ar reprezenta un sacrilegiu la adresa tuturor celor care, în decembrie 1989, și-au dat viața tocmai pentru ca asemenea personaje să nu mai poată apărea pe scena publică și, cu atît mai puțin, în fruntea Comisiei de Cultură a Parlamentului, sub acoperîmintul unei democrații împotriva căreia s-au manifestat o viață întreagă.

Mi s-ar putea răspunde, știu foarte bine, că eu însumi nu respect legile democrației, negînd votul care l-a adus pe Adrian Păunescu în Parlament. Însă refuz să cred că un vot de 3% l-a putut impune ca președinte al Comisiei de Cultură a Parlamentului tocmai pe cel care, dezvoltînd amplu și sistematic cultul ororii organizate, a compromis vreme de două decenii statutul de intelectual și de om de cultură. Și dacă așa stau lucrurile, dacă un asemenea personaj este chemat să judece calitatea intelectuală și morală a oamenilor noștri de cultură, înseamnă că democrația noastră e într-adevăr originală, România fiind singura țară din fostul imperiu comunist care își oferă o astfel de pată a rușinii.

S-ar putea ca, neacceptînd să intru în termenii acestui joc, să-i dezamăgesc pe cei care nutresc încă speranța unei schimbări. Cred însă că o schimbare plătită cu un asemenea preț nu ar face decît să caționeze o situație scandalozoasă și să sporască confuzia în care ne aflăm. Mă vîd de aceea obligat să cer celorlalți membri ai Comisiei de Cultură a Parlamentului să judece candidatură mea pornind de la dosarul depus și să mă absolve de o audiere care, pentru noi toți, s-ar transforma în spectacolul unui ritual al rușinii.

GABRIEL LIICEANU
31 octombrie 1994

REVISTA PRESEI

Aligatorul și irigatorul

● După ce, în zilele revoluției, „Păunescu a fost recunoscut pe stradă, batjocorit, scuipat și hăituit ca un câine vagabond”, iată că, la nici cinci ani, „o reuniune de intelectuali avîndu-l în frunte pe Ion Iliescu” adoptă un „imn al spiritualității românești” pe versuri de Adrian Păunescu. „De ce l-ați mai judecat și condamnat pe Ceaușescu, domnule președinte al spiritualității românești?” (Nicolae Manolescu, în România literară nr. 41, 26 octombrie-1 noiembrie).

● Tineretul liber (nr. 186, 28 octombrie) crede că ziaristi au de ales „între pușcărie și faliment”. Iată și motivele falimentului, evidente cînd compari situația din '92 cu cea din '94: „Primarul Crin Halaicu promitea o chirie simbolică de 1 leu pe metru pătrat pentru unitățile care desfac presa. (...) Iată însă că o nouă notă de plată, mărită, a venit pentru editorii de ziare. Principala societate de difuzare, Rodipet SA, ne-a transmis calculele privind chiria pe care o are de plătit, cu anticipație, în 1995. Suma, în jur de 2 miliarde de lei, este de 25 de ori mai mare decît cea plătită pînă acum - pentru un chiosc de 5 mp se plătește o chirie medie de 150.000 lei/lună, față de 5.900 lei, cît era vechea taxă. Considerînd că la o unitate se vînd aproximativ 10.000 de ziare lunar, rezultă o creștere a prețului de difuzare pe exemplar de 14-15 lei, deci 7,2% din valoarea unui exemplar. Rodipet a anunțat editorii că dacă nu i se vor crea facilități, acest procent va fi adăugat la taxele de difuzare pe care le percepe, deja situate în jur de 30% din prețul de vînzare. Situația este aceeași și la unitățile particulare, care se plîng, de asemenea, de problemele financiare create și vor fi, la rîndul lor, obligate să mărească procentele de difuzare. (...)”.

● În Capital, Varujan Vosganian preferă retorica cifrelor: în 1993, masa profitului la nivelul întregii economii reprezintă doar 55% din profitul anului 1991; 93,2% din pierderile înregistrate aparțin societăților comerciale ale statului, 6% societăților proprietate privată și 0,8% proprietății

SUNĂ ȘI CÎȘTIGĂ!

În fiecare dimineață, între orele 8.15 și 8.45, poți câștiga numeroase premii, oferite de firmele:

Polar Electronics, STM, Bozkir Lighting, Nemira, Teranita, Sabina, Gipo Pescar, Vivo, Champ.

Marele premiu: 1 TV color Polaris 2.000

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										

Nu trebuie decît să suni la 631.73.89 și să propui un din căsuțele grilei. Premiul ascuns acolo îți aparține.

CRONOLOGIE

1892

• Se înființează Comisiunea Monumentelor Publice, transformată ulterior în Comisiunea Monumentelor Istorice (CMI).

1959

• Prin HCM nr. 781/1959, CMI e desființată și reorganizată, potrivit intereselor regimului comunist, sub numele de Direcția Monumentelor Istorice (DMI).

1974

• Este dată Legea ocrotirii patrimoniului cultural național al RSR, prin care toate bunurile culturale mobile și imobile sînt puse sub controlul strict al CCEȘ, Ministerului de Interne și Securității.

1972

• Se reînființează Comisia Monumentelor Istorice și de Artă (CMIA).

1975

• Se înființează prin decret prezidențial Comisia centrală a patrimoniului. DMI devine Direcția Patrimoniului Cultural Național (DPCN).

1977

• DPCN se opune deciziei pr. de dărîmarea a Bisericii Enei din București. La 1 decembrie, DPCN e desființată.

1978-1989

• Centrele vechi din 37 de orașe sînt dărîmate în proporție de 85%; în București se demolează centrul istoric și numeroase biserici.

1990

• Decret prezidențial nr. 90/5 februarie 1990 privind înființarea și organizarea Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice (CNMASI), ca instituție autonomă, și a organului său executiv, Direcția Muzeelor și Colecțiilor (DMC), ca instituție bugetară, cu personalitate juridică, pe lângă Ministerul Culturii.

• Decret prezidențial nr. 91/5 februarie 1990 privind înființarea și organizarea Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice (CNMASI), ca instituție autonomă, și a organului executiv al acesteia, Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice (DMASI), ca instituție bugetară, cu personalitate juridică, pe lângă Ministerul Culturii.

• Decret prezidențial nr. 187/30 martie 1990 privind acceptarea Convenției pentru protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, adoptată de Conferința generală ONU pentru Educație, Știință și Cultură la 16 noiembrie 1972.

• Hotărîrea de Guvern nr. 942/20 august 1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii (ministru Andrei Pleșu), în care se declară expres „Principiul autonomiei culturii și artei” față de „angajarea politică, funcționarea propagandistică, spiritul comercial”; DMC și DMASI apar ca unități publice subordonate.

1991

• Proiectul privind „Legea monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice” (semnat de ministrul Andrei Pleșu și președintele CNMASI Grigore Ionescu) este depus la Camera Deputaților, Comisia pentru Cultură, cu numărul de înregistrare 89/16 octombrie 1991.

1992

• Ordonanța de Guvern nr. 27/1992 privind unele măsuri pentru protecția patrimoniului cultural național.

• Hotărîrea de Guvern nr. 811/1992 privind organizarea și funcționarea

Restaurația în cultură

Desființarea Co

Pe la sfîrșitul lui august, s-a auzit în mediul cultural bucureștean că se desființează Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice. Cu toate că reorganizările continue din ultima vreme din cadrul Ministerului Culturii – cu alaiul lor de disponibilizări ale oamenilor numiți după 1989 și de restaurări ale foștilor funcționari din Consiliul Culturii și Educației Socialiste – ne fac să ne așteptăm la ce e mai rău cu puțință, vestea aceasta a căzut prost. Nimeni dintre noi n-a uitat încă decizia catastrofală din 1977 prin care Direcția Monumentelor Istorice, instituție publică ce se ocupa cu protecția, restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural imobil, era desființată printr-un simplu gest al lui Ceaușescu, ca represieune împotriva opoziției acesteia la planurile de demolare de centre, situri și monumente istorice de valoare inestimabilă.

Consecințele acelei transformări a Direcției Monumentelor Istorice într-o simplă direcție în cadrul Consiliului Culturii și Educației Socialiste (sub controlul direct al Tamarei Dobrin, un fel de Mihai Ungheanu de atunci) au fost catastrofale. O întreagă rețea națională de specialiști (arhitecți, istorici de artă, restauratori, ingineri) și de meșteri de înaltă calificare, construită cu dificultate de-a lungul multor ani de eforturi, a fost splurberată, distrusă. Iar acțiunilor de „sistemizare socialistă” nu a putut să li se mai opună nimeni și nimic.

Reînființată în 1990, reușind cu multe dificultăți după patru ani de eforturi concentrate să refacă o rețea, un început de „sistem” național de protecție, conservare și restaurare a monumentelor din toată țara, Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice – prescurtat DMASI – este iarăși „reintegrată” printr-o Ordonanță guvernamentală în cadrul Ministerului Culturii, ca înainte de 1989. O instituție publică importantă, vie și independentă, va deveni o mică direcție fără nici o putere de decizie, sufocată de burocrația din interiorul Ministerului Culturii. Actualei „sistemizări capitaliste” (după expresia arhitectului Peter Derer) nu i se va mai putea opune iarăși nimeni și nimic.

Dar și de data aceasta oamenii de cultură rămîn uluiți și neputincioși? GDS și revista „22” au încercat să se ocupe de acest caz grav încă de la începutul lui septembrie. Dar chiar cei afectați direct s-au refuzat de la o dezbateră publică, invocînd un proces intentat Ministerului Culturii, pe care de altfel între timp l-au pierdut. O vagă speranță în ac-

țiunea contracarantă a comisiilor culturale de la Camera Deputaților și de la Senat a mai persistat cîtiva vreme. În fața acestei decizii parcă neverosimile, oameni care de la 1 noiembrie vor fi înghițiți de Ministerul Culturii sau vor rămîne pe drumuri au reacționat cu o fatală lentoare, naivitate și un fel de lipsă de coordonare a eforturilor, de parcă adevărata democrație, cea a luptei directe pentru propriile drepturi și pentru principiul superior al intereselor oculte, se învață doar pe cont propriu.

Dar oamenii de cultură? Ei cum au reacționat? Mult... ai bine, mai animat, mai ofensiv decît în 1977, dar nu cu mult mai eficient, mai coordonat. În ceasul al 12-lea, cînd, după o mică manifestație în fața Parlamentului și după protestul sindicatului DMASI și al Uniunii Arhitecților din România, GDS a organizat această dezbateră publică – menită să limpezească pozițiile celor direct sau indirect implicați și să dea ocazia unei acțiuni colective concertate –, reacțiile au fost dintre cele mai diferite. Mihai Ungheanu, Ioan Oprîș, Delia Mucică, Cristian Moiescu de la Ministerul Culturii ne-au refuzat sau au invocat diferite prețexți. Răzvan Theodorescu, președintele CNMASI, ne-a declarat că și-a expus definitiv punctul de vedere în „Adevărul” din 19 octombrie a.c. Corina Popa, directoarea executivă ad-junctă a DMASI, ne-a anunțat în ultima clipă că nu poate să vină. Arhitectul Aurelian Trișcu, fost președinte al CNMASI, ne-a refuzat. Iar Gabriel Țepelea (Comisia pentru cultură a Camerei Deputaților), Eugen Vasiliu (fost secretar de stat în Ministerul Culturii), Crișan Popescu (secretar de stat în Ministerul Lucrărilor Publice și al Amenajărilor Teritoriale), Sorin Gabrea (arhitect-șef al Bucureștiului), Mihai Oroveanu (Oficiul Național de Expoziții), Dinu C. Giurescu (membru al CNMASI înlocuit în 1992), mulți arhitecți, istorici, istorici de artă, parlamentari, deși invitați, n-au putut ajunge la sediul GDS. Poate că concluziile grave ale acestei dezbateri, pe care vi le prezîntăm mai jos, să ne facă să depășim scepticismul cu care am început să ne obișnuim din nou să tratăm forța opiniei publice în remediarea unor erori politice cu consecințe nefaste pentru patrimoniul cultural al țării, deci pentru noi toți. Mulțumim Ariadnei Zeck pentru documentația utilă furnizată și pentru ajutorul activ dat în organizarea dezbaterii. Spațiul limitat al revistei nu a permis consemnarea tuturor intervențiilor

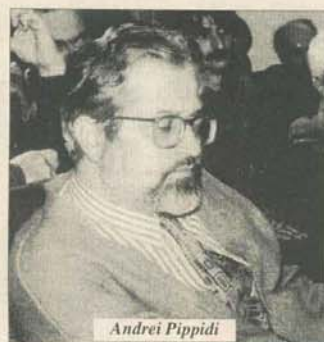
MAGDA CĂRNECI

Virgil Nițulescu, funcționar în M.C.

Ordonanța nr. 68/1994 are mai multe origini. În octombrie 1993, prin ordinea 567 și 568 a fost schimbată componența celor două comisii. Fosta conducere a CNMASI a înaintat un protest care a ajuns pe masa Direcției juridice de la Secretariatul general al Guvernului. Atunci s-a iscat o dezbateră de fond în legătură cu valoarea decretelor CFSN după promovarea Constituției. Ceea ce a dus la o adresă emisă de la cabinetul primului-ministru, dl. Nicolae Văcăroiu, prin care dl. ministru Marin Sorescu era solicitat să înainteze într-un timp scurt Guvernului proiecte de Hotărîri de Guvern cu privire la competențele și atribuțiile Comisiilor de specialitate (CNMASI și CMC). La acea solicitare a primului-ministru, proiectele de Hotărîri de Guvern solicitate nu au fost înaintate, pentru că, începînd din aprilie 1993, Direcția de specialitate din Ministerul Culturii a preluat sarcina elaborării proiectelor de legi. A doua origine a Ordonanței o constituie chiar proiectele de legi, pentru că atunci cînd dl. secretar de stat Mihai Ungheanu a solicitat Direcției de specialitate din Ministerul elaborarea unui proiect de Ordonanță pentru protejarea patrimoniului cultural național, cei care au lucrat la acest proiect nu am făcut decît să copiem, de cele mai multe ori, cuvînt cu cuvînt texte din proiectele de legi existente deja, aflate în curs de avizare. Proiectul Legii patrimoniului cultural național mobil și proiectul Legii monumentelor istorice au fost deja avizate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și se află în curs de avizare la Ministerul Finanțelor.

A treia sursă este chiar cererea expres formulată de dl. Mihai Ungheanu

de a prezenta într-un timp foarte scurt acest proiect de Ordonanță. După ce Direcția noastră a predat acest proiect, el a mai suferit niște modificări în MC, după care proiectul a fost prezentat în ședința Guvernului într-un moment în care cele două Direcții existau. În ședința Guvernului, proiectul a fost schimbat, și atunci cînd a apărut în Monitorul Oficial a apărut în forma cunoscută.

Andrei Pippidi

Peter Derer, arhitect

Domeniul nostru a suscitat multe discuții, revocări, modificări. Numai MC are cel puțin trei Hotărîri și Ordonanțe de reorganizare în patru ani. Au fost 6 miniștri. Asta spune ceva. Patrimoniul este o parte din avuția națională și în momentul în care se vor opera vînzări vom ști cu certitudine ce reprezintă acest fond. Nu întîmplător diplomații doresc să locuiască în case-mument. Este un domeniu în care n-ar trebui să existe partizanat politic. Direcția a fost desființată în 1977 pentru că ea stătea în calea planurilor de sistemizare. Astăzi, Direcția stă iarăși în calea cuiva – a celor interesați de

exploatarea capitalistă primitivă a fondului clădit și a teritoriului. Aș spune că există interese și la bruma de avere pe care o are Direcția, anume chiar la sediul ei. Știu că fostul depozit cu acces la calea ferată a fost luat Direcției în 1990; garașul a fost luat de Parlament. Problema, acum, este: se revine la modelul de dinainte de 1989?

Andrei Pippidi, istoric

Desființarea Direcției este un act care aruncă în aer o întreagă structură eficientă pe care izbutiserăm în 5 ani să o punem la punct și să o vedem cum funcționează. Acum se încălcă, între altele, Convenția culturală europeană, care este unul din actele pe baza cărora România este primită în Consiliul European.

Aș vrea să fiu mai concret. Muzeul de istorie din Ploiești, monument istoric din secolul trecut, este de mai mulți ani în reparație. În acest moment este în proporție de 95% gata. Pentru lucrările din anul acesta, Muzeul a primit de la Consiliul județean 411 milioane. A venit această Ordonanță, apoi HG; lucrările au mai continuat o vreme în virtutea inerției, pe urmă s-au oprit, iar firma respectivă dă în judecată Muzeul pentru o datorie de 160 milioane pentru lucrările executate după ce s-au terminat fondurile de la Consiliul județean. Acum, acest muzeu intră de două ori sub oblăduirea MC. În calitate de muzeu (pînă acum depinde de autoritățile județene) și în calitate de monument istoric, pentru că acum MC se ocupă de toate monumentele istorice din țară. Din cele 20.000 inventariate, se peruce la o nouă catalogare – după alte criterii, care rămîn să fie stabilite. Prin urmare, este un haos desăvîrșit. Spre deosebire de dl. Răzvan Theodorescu, care spunea că numai art. 9 îl deranjează din această HG, eu nu pot să nu spun

misiei Monumentelor

nici un cuvânt despre oficiile de patrimoniu și despre inspectoratele pentru cultură, care sînt, și unele și altele, vești de prisos între MC și organele executive sau populație. Oficiile de patrimoniu funcționau pe lângă muzeele de istorie, deci la nivel județean. Acum nu avem legi în domeniul patrimoniului și nu se știe ce trebuie să facă acești funcționari ai oficiilor de patrimoniu, care de acum înainte depind de Minister. Ceea ce înseamnă că îngroașă rîndurile clientelei ministrului sau funcționarilor din Minister. Un muzeu ajunge să fie controlat de Inspectoratul pentru cultură; Inspectorul se duce să vorbească cu directorul de muzeu, care este subordonatul său, și îi spune: „Leafia mea este foarte mică. Aș avea nevoie de o jumătate de normă la muzeul vostru”. Și dacă schema nu cuprinde un asemenea loc, locul se obține de la Minister. Deci este și o deschidere către cea mai rușinoasă și distrugătoare corupție la toate nivelurile.

Corina Sandu, directoarea Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București și secretarul Consiliului Internațional al Muzeelor, sucursala română

Patrimoniul național nu este al nici unui guvern. El aparține unei țări și nu poate fi manipulat. Șantierele noastre, mă refer la Curtea Veche, Palatul Șuțu, Casa Cesiuanu, sînt în momentul de față oprite datorită faptului că nu sînt bani, iar noi nu știm ai cui sîntem, dacă ținem de MC sau de municipalitate. Lucrăm efectiv numai pentru că avem specialiști în Muzeu, oameni cu salarii foarte mici, dar care au conștiință profesională și încearcă să facă tot ce pot ca să salveze un patrimoniu. Muzeul nostru, care a pierdut prin Hotărîre judecătorească depozitul pinacotecii din Obădărenu nr. 3, a primit de la Primărie, printr-un ordin de repartizare, Palatul Știrbei pentru a face pinacoteca orașului București. De mai puțin de o lună de zile s-a dat o HG prin care Palatul Știrbei este dat MC. Noi nu știm dacă MC va avea vreodată bani, pe cînd Primăria pînă acum i-a avut: 90% din banii noștri de funcționare au venit de la Primărie.

Roman Wiborski – atașat cultural al ambasadei Poloniei

Experiența poloneză este aceea de descentralizare. Fiecare reședință de județ este autonomă din punct de vedere juridic și financiar, avînd ca primă prioritate realizarea sarcinilor impuse de așa-numitul Conservator județean (voievodal), un funcționar de stat. MC este numai coordonatorul acestor sarcini. Și la noi s-au schimbat miniștri, chiar și majoritatea parlamentară, numai că la Direcția Monumentelor nu s-a schimbat nimic. Ateherele de restaurare funcționează, unele din anii '70, și au realizat și lucrări pentru persoane private din cadrul patrimoniului național local. Oamenii care au bani, printr-un contract cu statul, au această ambiție de a face cîte ceva pentru ei și pentru patrimoniul național. Pe de altă parte, comunele din Polonia, începînd cu anul 1990, au deja bugete proprii și, după negocieri cu MC, au preluat de la stat sarcinile legate de apărarea monumentelor în localitățile lor.

Victor Babiuc, deputat PD

Mi se pare că trebuie să elaborăm în primul rînd un document din care să se vadă care sînt dezavantajele pentru țară rezultate din desființarea acestei Comisii. Cu un astfel de document trebuie convinse autoritățile românești că este necesară o schimbare. Cu MC am senzația că nu se poate face mare lucru, dar trebuie încercat cu primul-ministru, cu Comisiile parlamentare, cu președinții celor două Camere, cu președintele țării; este necesară și o campanie de presă energetică, în reviste culturale, dar în care să fie antrenată și TVR. A însuși dezavantajele desființării Comisiei fără a le arăta celor care pot să facă ceva este absolut inutil – și sînt convins că pe asta a mizat Ministerul Culturii.

Șt. Aug. Doinaș, senator PAC

La Senat au fost convocați d-nii Marin Sorescu și Mihai Ungheanu, împreună cu alte personalități direct implicate în activitatea acestei Comisii. Cei doi miniștri au susținut cu tărie că această Ordonanță, în ansamblul ei, era absolut necesară. Singurul punct în discuție este art. 9. Atitudinea celor doi miniștri a fost diferită. Ermetică, aproape mută, a d-lui Ungheanu, care a susținut doar atât: că era necesară această Ordonanță, și complet irresponsabilă a d-lui Marin Sorescu, care a spus că el nu știe nimic, că toate lucrurile s-au făcut peste capul lui. La insistențele noastre s-au precizat următoarele lucruri: că ei la Minister au făcut un anumit text al acestei Ordonanțe, care a ajuns la Guvern... modificat. Mihai Ungheanu era obligat în fața lui Marin Sorescu să recunoască modificarea care a intervenit pe parcurs în acest art. 9 așa cum a plecat de la Minister și așa cum s-a finalizat la Guvern. Aceasta înseamnă că ceea ce s-a făcut este un atît opera MC, deși ea coincide cu direcția generală a MC de restaurare centralistă și comunistă, ci a unor factori care aparțin Guvernului.

Alexandru Sassu – deputat PD (FSN), secretar al Comisiei pentru cultură, artă și mass-media a Camerei Deputaților

Cred că planul este acela de a transforma MC în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, care era pe vremuri: discuția care s-a pornit este cea de la buget, unde banii de la Administrația locală destinați culturii au fost trecuți MC. Prin HG 442, se transferă patrimo-

niul la MC. În acest moment, numirile și destituirile, începînd de la directori și pînă la oricare Casă de cultură, toate aceste atribuții se transferă MC.

Șerban Livia, muzeograf la Patrimoniul Național al Municipiului București

Din 1990, toți specialiștii prinși în sistemul apărării și restaurării patrimoniului României au făcut toate demersurile, la toate nivelurile, spre a salva cultura națională. Cred că toate demersurile făcute și așternute pe hîrtie, care reflectă gîndirea și concepția colegilor noștri din rețeaua națională, contravin intereselor guvernăntilor. Că facem rapoarte la Senat, la Camera Deputaților, că discutăm, că hotărîm – sînt niște vorbe care nu duc la nici un fel de concluzii.

Doina Mindru, DMASI

DMASI însumează în jur de 90 de persoane; vor trece nu mai mult de 60 conform schemei publicate în Monitorul Oficial și ele vor fi cu siguranță și mai puține după ce furcile caudine vor analiza dosarele. Noi trecem fără arhivă, fără fototecă, fără bibliotecă, fără instrumentul muncii noastre, fără instrumentele științifice, nu mai vorbesc despre faptul că trecem și fără parcul de mașini. Pe scurt, este vorba despre autonomia științifică a Comisiei și pe de altă parte despre desființarea celor 8 subcomisii teritoriale care constituiau acele organisme alese din ceea ce reprezentau autoritățile în toate domeniile în teritorii. Inspectoratele pentru cultură, cu specialiștii lor în teatre și dansuri, nu vor putea face niciodată, cu tot concursul oficiilor de patrimoniu, ceea ce făceau subcomisiile zonale din care făceau parte și specialiștii din muzeu, dar și specialiștii din alte structuri sau oameni care deveniseră deja liber profesioniști. Acum s-a ajuns în situația că oricine dorește să-și demo-

leze o casă-monument istoric poate argumenta cu articolele 4 și 5 din Ordonanța 68, în care se spune: „Criteriile se vor elabora în 9 luni, după 9 luni listele” ș.a.m.d. Poate dura ani de zile. În locul acestei structuri care avea în vedere o viitoare descentralizare prin cele 8 subcomisii și 8 subdirecții se va reveni la o decizie unică – la MC, prin Comisia numită și plătită de MC.

Pagini realizate de RODICA PALADE și MAGDA CĂRNECI

CRONOLOGIE

Ministerului Culturii (ministru Mihai Golu), prin care se înființează în cadrul acestuia Direcția generală pentru protejerea și valorificarea patrimoniului național (director Ioan Opriș); în subordinea acestei noi direcții se înființează Direcția patrimoniului imobil (director Tereza Sinigalia) și Direcția patrimoniului mobil (director Ioan Godea), care dublează în fapt direcțiile create în 1990.

1993

- În locul arhitectului Peter Derer, care-și dă demisia, Ministerul Culturii, prin vot secret, încearcă să impună prin numire un nou director al DMASI. Este ales arhitectul Călin Hoinărescu.
- Ordinul nr. 567/13 oct. 1993 al Ministerului Culturii (ministru Petre Sălcudeanu) prin care e schimbată conducerea și componența Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice; în locul arhitectului Aurelian Trișcu e numit istoricul Răzvan Theodorescu.
- Ordinul nr. 568/13 oct. 1993 al Ministerului Culturii (ministru Petre Sălcudeanu) prin care e schimbată conducerea și componența Comisiei Naționale a Muzeelor și Colectiilor.

1994

- Ordonanța nr. 27/1992 devine Legea nr. 11/1994.
- Hotărîrea de Guvern nr. 461/iulie 1994 privind transformarea Direcției generale pentru protejerea și valorificarea patrimoniului național (înființată în 1992) în Direcția patrimoniului cultural național.
- Ordonanța nr. 68/26 august 1994 privind protejerea patrimoniului cultural național, prin care Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice (CNMASI) se reorganizează în Comisia Națională a Monumentelor Istorice (CNMI), iar Comisia Muzeelor și Colectiilor (CMC) se reorganizează în Comisia Națională a Muzeelor și Colectiilor (CNMC) în cadrul Ministerului Culturii. Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice (DMASI) se reorganizează în Direcția Monumentelor Istorice (DMI) în cadrul Ministerului Culturii, iar Direcția Muzeelor și Colectiilor (DMC) se reorganizează în Direcția Muzeelor și Colectiilor în cadrul Ministerului Culturii (ministru Marin Sorescu).
- 12 septembrie: Protest public al Uniunii Arhitecților din România împotriva ordonanței nr. 68, publicat în presă.
- În Monitorul Oficial din 11 octombrie 1994 apare Hotărîrea de Guvern nr. 642/1994 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii. Articolul 1 specifică – în locul principiului autonomiei culturale și artei – că Ministerul Culturii este organul care „aplică strategia dezvoltării și politica Guvernului în domeniul culturii”. Iar în schema de funcționare, Direcția Monumentelor Istorice și Direcția Muzeelor și Colectiilor apar integrate în componența ministerului.
- 19 octombrie: Manifestație publică de protest împotriva HG nr. 642/1994.
- 26 octombrie: Protest public împotriva HG nr. 642/1994, elaborat de Sindicatul DMASI în colaborare cu Uniunea Arhitecților din România și semnat de numeroase personalități publice și instituții culturale.
- 28 octombrie: Comunicat de presă prin care Sindicatul DMASI invită Ministerul Culturii la negocieri, luni 31 octombrie, ora 10.

Gloria lui Sartre și prestigiul lui Raymond Aron

Rămâne pentru mine un fapt de adîncă perplexitate modul în care se fac și se consolidează gloriile în lumea ideilor. Henry de Montherlant, pentru care gloria, orice glorie, nu era decît o derizorie gloriolă, spunea că cine nu apreciază cel puțin un autor considerat minor de istoriile literare, acela nu poate fi un om cu discernămint sigur. Sint însă situații mult mai „obiective”, cum este aceea a valorii de adevăr a ideilor, în care discernămintul, din păcate, e la fel de ezitant. Cînd o idee este propusă pentru a da seama de ceea ce există, îmi pare evident că valoarea pe care o are trebuie judecată în raport cu adevărul ei tocmai la ceea ce există. Tot Montherlant spunea că a fi inteligent înseamnă a vedea ceea ce este, iar a fi prost înseamnă a crede în năluciri. Or, toată reflecția politică a lui Sartre a fost fondată pe o apreciere complet falsă a realității. Dimpotrivă, reflecția lui Raymond Aron s-a bazat pe o apreciere a realității care nu doar că s-a dovedit adevărată ulterior, dar era departe de a fi falsă încă de atunci, din anii '50, cînd toată lumea îl urma incondiționat pe Sartre. Cu toate acestea, deși azi toți onorează „clarviziunea” lui Aron, nimeni (sau prea puțini) nu îi contestă lui Sartre talentul de a se fi înșelat genial.

De parcă o prostie bine spusă ar putea vreedată egala un adevăr exprimat *terre à terre*. Ceea ce vreau să sugerez aici este că singurul geniu veritabil al unei idei este fertilitatea, care e imposibil de disociat de capacitatea acesteia de a fi adevărată. În fond, și admitînd că adevărul logic al unei idei nu este tot adevărul ei, valoarea unei idei nu poate fi judecată în afara adevărului pe care îl poartă.

Cit îi privește pe Aron și Sartre, confuzia privitoare la veracitatea genului ne împinge la o astfel de alternativă imposibilă: e adevărat că Aron a avut dreptate, dar e la fel de adevărat că a fost lipsit de geniu, în timp ce la Sartre geniu era eclatant, deși, hélas, s-a înșelat în aproape tot ce a spus.

Cred că această poziție este vicioasă, pentru că ne amortește limpezimea discernămintului. În ce mă privește, eu nu pot înțelege valoarea unui geniu care mă trimite nicăieri, după cum refuz să admit că mediocritatea este capabilă de mai mult adevăr decît geniu. Or, dacă admitem acest lucru, atunci e limpede că aprecierea de genialitate a fost greșit aplicată. Eu cred că, genială sau nu, datorită oricărei inteligențe *qua* inteligență este de a depista adevărul (căci nu e manifest, îi trebuie deopotrivă fler, finețe, suplețe și spirit pentru a-l descoperi) și, firește, de a-l rosti cu voce tare. Întrucît pentru mine deosebirea dintre adevăr și eroare are sens, eu nu ezit nici o clipă între „genialitatea” lui Sartre și „mediocritatea” lui Aron. Fiind vorba de idei cu adresă la ceea ce este, lumini ca în Raymond Aron și jocuri de cuvinte (integrame, cum li se mai spune azi) în Sartre.

Marx: totem și tabu

Un alt caz notoriu de discernămint obturat este prestigiul lui Marx ca economist. În cultura europeană, evaluarea lui Marx este ceva tot atît de sinuos și de emoțional-dificil ca și orice act psihanalitic care implică mărturie grave privind sexualitatea noastră secretă. Să luăm un exemplu clasic. Mark Blaug, o autoritate a istoriei ideilor economice, afirmă fără rest că „Marx este un mare economist clasic” (*Teoria economică în retrospectivă*, 1985; trad. rom. 1992, p. 321). Bibliografia comentată este copios ilustrată cu opere favorabile acestei teze. Firește, Blaug citează și lucrările care neagă, în general, valoarea economică a operei lui Marx. Dar, și acest fapt este deosebit de semnificativ, o face discret, cu o mare economie retorică și fără a sublinia faptul, deseori remarcat de criticii săi, că „teoria economică, așa cum există azi, nu conține nici un indiciu că Marx ar fi existat vreedată”, deoarece „dezvoltarea economiei moderne pur și simplu l-a ignorat pe Marx” (Thomas Sowell, *Marxism: Philosophy and Economics*, 1985, p. 220). E un fapt că cei mai mulți economiști sînt azi de acord că teoria economică a fost „dominată de-a lungul întregii sale istorii de o singură paradigmă – teoria echilibrului economic

prin intermediul mecanismului de piață” (A.W. Coats, „Există o structură a revoluțiilor științifice în economie?”, articol din 1969). Or, în acest domeniu, contribuția lui Marx a fost neglijabilă sau chiar nulă. Cu alte cuvinte, ceea ce poate fi decelat în tonul erudiției lui Blaug este o anume timorare preventivă, manifestată prin trecerea sub tăcere a profundizării și radicalității criticilor economice și, convers, prin accentuarea aprecierilor **circumstanțiale** (pentru merite politice, ideologice, istorice etc.). Firește, ca economist competent, Blaug nu poate să nu semneze împrejurarea stînjenoare, pentru o evaluare strict economică, că marxismul mai este azi în circulație „mai mult datorită calităților teoriei imperialismului elaborată de Marx, decît altor aspecte ale economiei marxiste” (*Ibid.*, p. 295). Evident, teoria marxistă a imperialismului nu este o teorie economică, ci o ideologie militantă, bazată pe cîteva falsuri patente (între altele, pe ideea că nivelul de trai ridicat al muncitorilor din țările industrializate e datorat exploatării coloniale: teză încă acceptată, datorită unei furioase inculturii economice, de majoritatea celor care, din motive umanitare, se declară de stînga). Cit privește teoria lui

pere valorice s-au stabilit prin aportul conjugat al colportării, presiunii psihice sau ignoranței, toate aceste afirmații i se vor fi pîrînd excesive. Recomand însă spiritelor sceptice și de bună-credință să deschidă primul volum din *Capitalul*, la orice pagină, și să încerce să exprime potrivit unui raționament logic ideile expuse acolo (sau, pentru că adevărul este al întregului, să exprime ideile capitoului care conține pagina aleasă). Îl asigur că va dispere și că rezultatul va fi mediocr. Dacă acest ipotețic cititor este un ateu cu temperament religios, atunci îl va venera în foarte scurt timp pe Marx, așa cum sint adorate revelațiile misterioase și cheile secrete. Dacă însă cititorul va fi un spirit rațional și, în plus, ceea ce sper din toată inima, dotat cu simțul umorului, va decide probabil că are altceva mai bun de făcut decît să destelenească proza arțăgoasă a acestui autor indispus.

Impopularitatea lui Ludwig von Mises

Al treilea caz de discernămint deturnat îl privește pe Ludwig von Mises. Dacă Marx, în ciuda strivitoare falsității a operei sale economice, are toate sufragiile posterității, Ludwig von Mises, care a spus încă din 1922 *total* în privința eșecului economiilor colectivizate, este în continuare considerat un autor „controversat” (capodopera sa, *Human Action*, 1949, apare, la a treia ediție, pe coperta a 4-a, cu această mențiune stupefiantă). Și totuși, el, controversatul, și nu Marx, necontroversatul, este cel care a oferit la începutul anilor '20 argumentul potrivit căruia o societate colectivistă nu poate face calculații economice reale, deoarece fără proprietate privată nu există schimburi libere la nivelul pieței și, astfel, nu există nici prețuri reale, nici circulație monetară reală (Ludwig von Mises, *Socialism*², 1951, p. 119; cf. von Mises, *Liberalism*³, 1985, pp. 72-4). Ceea ce implică, în fond, că societățile colectiviste nu pot realiza un control rațional al economiei, adică, în alți termeni, că „haosul astfel întreținut în economie va culmina rapid și irezistibil cu o generală sărăcire a populației și va conduce la o regresie inexorabilă spre condiții mai primitive de trai” (*Ibid.*, p. 73). Cine are încă deența de a nu fi uitat anii regimului comunist își amintește cu siguranță de iraționalitatea totală a deciziilor economice ale aparatului de Partid și de regresia spre condiții de viață din ce în ce mai animale.

În Occident, rare au fost vocile care să constate această dramatică stare de fapt, camuflată, pentru cine voia să se lase mințit, de minciunile sovietice privind excelența economiei colectiviste. Cînd Alain Besançon a descompus irrealitatea economiei sovietice (*Anatomia unui spectru: economia politică a socialismului real*, 1981), majoritatea opiniei publice, hipnotizată de excelența „geniului” unor Sartre și Marx, a considerat această lucidă punere la punct drept propagandă răuvoitoare. În fine, a venit și janicul colaps al așa-zisului „socialism real”, care a permis enunțarea laconică a epitafului meritat: „Știm acum că în țările comuniste nu a existat și nici nu există încă o contabilitate națională corespunzătoare” (Ralf Dahrendorf, *Reflecții asupra Revoluției din Europa*, 1990; trad. rom. 1993, pp. 22 sq.). Sper că nu scapă nimănui faptul că realitatea constatată **acum**, la declararea falimentului, este exact ceea ce susține von Mises încă din 1922 că lipsește total, și anume din principiu, economiilor colectiviste: posibilitatea unui control rațional al economiei.

În *Revolta maselor* (1930), Ortega y Gasset argumentează că previziunea istorică nu este deloc imposibilă și, de fapt, nu este nici rară. Ce este însă necesar pentru a o produce este rectitudinea inteligenței și justetea discernămintului. E ceea ce aveau Aron și von Mises și lipseau unor Sartre și Marx. E perfect reconfortant pentru bunul-simț inteligent să ne reamintim, din nou, în încheiere, că dovada teoretică a imposibilității economiilor colectiviste a fost publicată în 1922, iar confirmarea ei empirică a fost făcută **pentru toată lumea**, potrivit adagiului *contra factum non est argumentum*, abia în 1989... E un bun exemplu, cred, de rezonabilă întrebuintare a rațiunii. Și a bunului-simț.

H.-R. PATAPIEVICI

Etica inteligenței

Perfo

Marx propriu-zis economică, Blaug admite că, în ciuda enormei cantități de inteligență și ingeniozitate cheltuite de Marx, greșile sale de logică sînt, din păcate, stridente, iar ignorarea voită a faptelor care îl contrazic – stînjenoare. Mai mult, miezul tare al teoriei marxiste este teoria plusvalorii, bazată strîns pe ideea neverosimilă că rata plusvalorii este egală *per* muncitor în toate ramurile economiei. Or, arată Blaug, din perspectiva economistului, aceste idei sînt ușor de combătut (*Ibid.*, p. 322). Însă ce miră la Blaug este tonul general laudativ, în ciuda severității criticii de fond. Așa se întîmplă, bunăoară, atunci cînd el admite că transformarea „valorilor” în „prețuri” (problemă centrală în teoria marxistă) este în fond soluționată de Marx prin prestidigitatie logică, potrivit mai degrabă „dialecticii” decît raționamentului logic (*Ibid.*, pp. 264-72). Sau cînd recunoaște, în ciuda admirației pe care pretinde că o are pentru Marx ca economist, că teoria lui „este bogată în idei, dar lumea reală e și ea bogată în respingeri ale acestei teorii” (p. 299).

Dificultățile logice ale acestui dialectician au fost analizate de un faimos logician, care a supus unui examen pur logic teoria valorii elaborată de Marx (Edmond Goblot, *La logique des jugements de valeur. Théorie et applications*, 1927, §§ 51-55, pp. 137-154). Concluzia sa e casantă: Marx pare profund pentru că e obscur, dar, din nefericire, el nu se face vinovat de obscuritatea lui Heraclit, ci de obscuritatea lucrurilor insuficient gîndite și ordonate; logica sa e șchioapă, iar *Capitalul* „e un monument de ignoranță” (p. 152), produs al unui spirit „tulburat” (p. 153).

Firește, cui s-a obișnuit să venereze lucrurile pe care e incapabil să le evalueze singur și ale cărui re-

SOCIAL

ADOPTII

COPII

VINZARI

Vineri 14 octombrie a.c., soții Bernadette și Adrian Mooney, cetățeni britanici, au fost condamnați la doi ani și patru luni închisoare pentru încercarea de a scoate fraudulos din țară o fetiță în vîrstă de 3 luni, Monica Baiaram. În așteptarea judecării recursului, Traian Chebeleu, purtătorul de cuvînt al Președinției, a anunțat că Ion Iliescu intenționează să-i grațieze. Cazul soților Mooney, care au plătit părinților naturali și intermediarilor 6.000 dolari în schimbul fetei, a readus în atenție problema vînzării de copii - practică inițiată de Nicolae Ceaușescu și continuată după decembrie 1989 cu directa contribuție a Comitetului Român pentru Adopții și a instanțelor de judecată.

De la vînzările în stradă, la vînzările în birouri

Legislația comunistă care prevedea că adopțiile copiilor români de către cetățeni străini se fac numai cu semnătura lui Nicolae Ceaușescu a fost abrogată încă din primele luni ale anului 1990 și înlocuită cu Legea 11/1990. Noua lege nu incrimina primirea de către părinți sau tutore a unor bunuri materiale în scopul înlocuirii adopției și nu prevedea termene de așteptare și nici verificarea minuțioasă a părinților adoptivi. Ca urmare a acestei laxități legislative, a apărut o avalanșă de cereri de adopții din partea unor cetățeni străini. Cum în orfelinate nu erau destui copii adoptabili, înfășurările au început să se facă, cu ajutorul unor intermediari, direct din familie. S-au format filiere internaționale de traficanți de copii, structurate în jurul unor avocați români și străini care întocmeau actele necesare. Străinii care voiau să înfiinze copii se adresa acestor avocați, spuneau cum ar vrea să fie copilul (sex, vîrstă, culoarea părului, a ochilor etc.), apoi avocatul, cu ajutorul altor intermediari, începea să caute. Cu timpul, avocații implicați în aceste tranzacții au început să-și facă un renume în domeniu și oamenii care vroiau să-și vîndă copiii au ajuns să-i caute direct.

Un intermediar venea cu un album cu pozele copiilor de vînzare în holurile hotelurilor frecventate de străini, iar aceștia își alegeau copilul după fotografie. Alteori părinții se duceau cu copiii de-a dreptul la notariat, unde mișunau avocații și străinii, se tocmeau, cădeau la învoială și începeau pe loc să întocmească actele. Preturile variau foarte mult, de la cîteva sute de dolari la cîteva mii, sume din care, adesea, părinții luau cel mai puțin. Înfierea se perfecta în cîteva zile. Conform statisticilor Parchetului general, peste 10.000 de copii au fost adoptați de cetățeni străini în perioada 1 august 1990-17 iulie 1991.

Părinții naturali
Florina Dimir, 17 ani,
neșcolarizată, fără
ocupatie, necesătorită,
fără antecedente penale.
Florin Baiaram, 18 ani,
neșcolarizat, fără
ocupatie, necesătorit,
fără antecedente penale.

Pentru stăvilirea acestor tranzacții, în ianuarie 1991 a fost înființat Comitetul Român pentru Adopții (CRA) și în iulie 1991 a fost adoptată Legea 48, care prevede pedeapsa cu închisoare de la 1 la 5 ani pentru cei care pretind sau primesc bani sau alte foloase materiale în scopul adopției unui copil. Legea 48 precizează că străinii pot adopta numai copiii aflați în evidența CRA și care nu au putut fi încredințați sau adoptați în țară într-un interval de cel puțin 6 luni de la luarea în evidența CRA. Numărul copiilor adoptați în străinătate a scăzut foarte mult, dar vînzările de copii au continuat. Acestea s-au mutat din stradă în birourile CRA și în sălile tribunalelor. De la surse din Parchetul general care vor să-și păstreze anonimul am aflat că, în prezent, tranzacțiile se desfășoară în modul următor: un grup de avocați lucrează în strînsă legătură cu CRA și cu unele instanțe de judecată. Străinii care vor să adopte copii români plătesc su-

mele respective (tot de ordinul miilor de dolari) acestor avocați, sub formă de onorariu, modalitate legală, indiferent de suma în cauză, avocatul fiind dreptul să fixeze un onorariu oricît de mare. Mai departe, avocatul dă o parte din acești bani unor membri ai CRA și unor judecători, în scopul reducerii intervalului de așteptare, grăbirii formalităților necesare și obținerii imediate a hotărîrii judecătorești de adopție, chiar cînd actele sînt incomplete. Pentru a justifica nerespectarea intervalului de așteptare de 6 luni prevăzut de Legea 48(1991), judecătorii respectivi invocă ratificarea de către România a Convenției de la Strasbourg, care nu prevede acest interval.

Ce face Parchetul?

• În 1991, Parchetul general a declanșat o anchetă în județele Giurgiu și Dimbovița, ca urmare a constatării că aici se făceau mai multe adopții și procedura de înfiere se derula mai rapid decît în alte județe. În urma verificării a cca 150 de dosare de adopție s-a constatat: acceptarea unor cereri de adopție deși nu fuseseră depuse toate actele necesare; fixarea unui termen foarte scurt pentru efectuarea anchetei sociale; acte ante- sau postdate; aprobarea adopției unor copii care nu erau din județele respective, pe baza unor vize de flotant de multe ori false etc. Toate acestea au sugerat ideea existenței unor tranzacții în vederea adopției, cu participarea judecătorilor. Nu s-a putut dovedi nimic, deși au fost anchetate peste 60 de persoane, printre care Nicolae Trăistaru, președintele Tribunalului, avocați din Giurgiu și București, părinți naturali, cetățeni străini etc.

O parte din cei anchetați nu au recunoscut că au dat sau au primit bani. Alții au recunoscut, dar nu s-a putut dovedi existența unei tranzacții. Cetățenii străini declarau că nimeni nu le-a cerut bani în schimbul copiilor, dar ei, vîzînd în ce sărăcie trăiau părinții naturali, care de multe ori mai aveau 3-4-5 copii, le-au făcut diferite cadouri. Nimeni nu a recunoscut că ar fi dat bani judecătorilor pentru grăbirea procedurii de înfiere.

Singurele urmări ale acestei anchete care a durat 2 ani au fost destituirea președinților de tribunal și a unor judecători și un vraf de dosare adunate la Parchet. Concluzia: de vină e legislația.

• Prin apariția Legii 48/1991, care incriminează pretinderea sau acceptarea de bani în vederea adopției unui copil, s-a rezolvat problema legislativă, dar tot nu s-a descoperit vreun vinovat. Impedimentul: dovedirea existenței unei tranzacții, în condițiile în care nimeni din cei implicați nu recunoște nimic. Singura soluție ar fi prinderea lor în flagrant delict.

Un țap ispășitor: familia Mooney

Odată cu restricțiile legislative impuse de Legea 48/1991 s-a înregistrat o serie de încercări de scoatere frauduloasă din țară a unor copii, pentru evitarea formalităților legate de adopție. Despre cîteva din aceste cazuri am aflat amănunte de la Dinu Emil, prim-procuror al sectorului 3.

Parchetul Sectorului 3 a descoperit că trei copii români au ajuns ilegal în Anglia în perioada decembrie 1992-iunie 1994. Avocata engleză, Amanda Page, președinta Asociației familiilor engleze care au adoptat copii în România, (implicată și în cazul familiei Mooney), a îndemnat familiile respective să scoată ilegal copii din țară. Ea le-a promis să aranjeze în Marea Britanie efectuarea adopției cu un minim de acte aduse din România: certificatele de naștere ale copiilor și semnătura neautenticată a părinților că sînt de acord cu înfierea. Intermediarii români sînt aceiași care au „procurat” fetița pentru soții Mooney: Ioan Bătrîna, Dumitru Costache și Ion Burlacu. Sumele plătite de familiile engleze au fost aproximativ aceleași în toate cazurile - 6.000 de dolari, din care părinții au primit 1.500, iar intermediarii restul. Copiii, toți trei în vîrstă de sub 5 luni, au fost adormiți cu somnifere și ascunși în mașini printre bagaje, scăpînd controlului vamal.

La începutul anului 1991, Familia Mooney a adoptat în condiții legale o fetiță din România, Angela Rista, în vîrstă de 4 luni. Ulterior, ei au decis să mai înfiinze încă un copil român, dar între timp legislația privind adopțiile devenise mult mai restrictivă. Sfătuiți tot de avocata Amanda Page și de o familie de englezi care, cu ajutorul lui Ioan Bătrîna, reușise să scoată fraudulos din țară în noiembrie 1993 un copil, s-au hotărît să scurtcircuiteze formalitățile legale de adopție. În luna aprilie 1994 au venit în România și au luat legătura cu Ioan Bătrîna, căruia i-au cerut să le găsească un copil în vîrstă de 3-5 luni. La sfîrșitul lunii iunie 1994, Ioan Bătrîna i-a anunțat că a găsit copilul care poate fi luat în schimbul a 6.000 de dolari. Ioan Bătrîna și-a oprit 4.000 dolari, iar din restul de 2.000 a dat 1 milion lei lui Dumitru Costache, 500.000 lui Ion Burlacu și 2 milioane părinților Monicăi, Florina Dimir și Florin Baiaram.

În seara zilei de 6 iulie 1994, Bernadette și Adrian Mooney s-au prezentat la punctul de frontieră Borș, jud. Bihor, pentru a ieși din România. La controlul bagajelor și al mașinii, poliția de frontieră a descoperit-o pe Monica așezată într-o cutie de carton și acoperită cu o pătură.

Părinții adoptivi
Bernadette Mooney, 40 ani, cetățean
britanic, ingineră calculatoare, un
copil minor, fără antecedente penale.
Adrian Thomas Mooney, 42 ani,
cetățean britanic, manager, un copil
minor, fără antecedente penale.

Cetățenii britanici au fost predați Poliției sectorului 3, iar Monica Baiaram a fost dusă la Leagănuș de copii nr. 1 din București. De asemenea, autoturismul familiei Mooney a fost confiscat, apreciindu-se că „a servit la săvîrșirea infracțiunii” (instanța de judecată a hotărît ulterior restituirea lui). Au fost confiscate de asemenea sumele de bani date intermediarilor, iar Florinei Dimir și lui Florin Baiaram li s-a interzis drepturile părintești.

Soții Mooney și părinții Monicăi au fost trimiși în judecată în stare de libertate iar intermediarii în stare de arest preventiv.

În data de 14 octombrie 1994, tribunalul sectorului 3 a hotărît:

- pentru soții Mooney - pedeapsa cu închisoare 2 ani și 4 luni, fără suspendare;
- pentru Florina Dimir și Florin Baiaram - 1 an închisoare, fără suspendare;
- pentru Ioan Bătrîna, Dumitru Costache și Ion Burlacu - 2 ani și 8 luni închisoare, fără suspendare.

În loc de concluzii

Cazul Mooney a stîrnit vîlvă în mass-media din România și din străinătate. Vînzările de copii, alături de vînzările de organe, sînt capabile să țină prima pagină a ziarelor occidentale, ceea ce explică prezența cîtorva zeci de jurnaliști străini la proces.

Presa românească s-a ocupat, de asemenea, cu insistență de acest caz, date fiind tranzațiile cu copii, în valoare de sute de mii de dolari, făcute în România după decembrie 1989 și conotațiile lor politice: corupția la nivelul structurilor statului, independența Justiției etc. Opinia publică românească, relativ puțin interesată de vînzările de copii, i-a privit mai degrabă cu simpatie pe soții Mooney, vîzînd în ei o șansă de viață mai bună pentru un copil care altfel ar fi ajuns pe stradă sau la orfelinat. Impresia favorabilă pe care au produs-o a fost întărită și de faptul că ei cresc un copil înfat legal din România. Bunele intenții și faptul că sînt singurii găsiți vinovați pentru o practică demult încetățenită nu-i absolvă de vină și nu-i scutește de pedeapsă.

În același timp însă, procesul trucat în care au fost implicați nu convinge că Justiția română a început să funcționeze. Acest proces, ale cărui rezultate se cunoșteau dinainte (faptul că soții Mooney, deși vor primi o pedeapsă cu închisoarea, nu o vor executa), a urmărit să arate lumii fermitatea Justiției române și grîja statului român față de copii. În același timp, el a permis președintelui Iliescu să-și arate mîrînimia și umanitarismul prin grațierea soților Mooney, atu pe care speră să-l folosească în apropiata sa vizită la Londra.

OXANA ARMEANU

EMIL CIORAN despre B. FUNDOIANU (BENJAMIN FONDANE)

Un om nobil trăind într-o epocă sinistră

B. Fundoianu (n. Iași, 14 noiembrie 1898, fixat mai târziu în Franța sub numele de B. Fondane, răpit de Gestapo împreună cu soră-sa Lina și „gizat” la Auschwitz de hitleriști la 2 octombrie 1944), a fost printre primii promotori ai poeziei pure.

(G. Călinescu - „Istoria literaturii române”)

Fondane era profund atașat de sora sa, Lina, și totuși cei mai mulți dintre noi ar fi ales viața. Cum se explică refuzul lui Fondane? Până la urmă își lasă soția pradă disperării...

Fondane era un om superior. Era nobil, deasupra lucrurilor obișnuite... El refuză să o părăsească pe Lina și refuză să accepte să fie eliberat. Înainte de toate își făcuse o falsă idee asupra situației. Credea probabil că ar putea să scape și că ar putea să o salveze pe Lina. Chiar înainte de a fi fost arestat, Fondane, care era totuși un om frământat, avea tot felul de false certitudini. Îmi spunea: „Eu nu mai exist... nu sînt cunoscut, nu e nici o primejdie în ceea ce mă privește; cărțile mele nu mai sînt citite...”. Ceea ce nu era adevărat, iar eu îl îndemnam adeseori să se ascundă, să nu mai circule nestingerit prin oraș. Locuia pe o stradă mică, strada Rollin, care, fiind mai doamnă, îi dădea impresia că l-ar pune foarte la adăpost. Dar Fondane nu stătea acasă. Se plimba peste tot. Prietenii voiau să îl ascundă și un scurt răstimp a stat la un român care avea un apartament mare și era în relații bune cu nenții. Victoria Ocampo îi purta o mare admirație lui Fondane și încercase să-l ia în America. Dar eforturile ei au eșuat. Și pe urmă soția sa îl ruga să se

ascundă, dar fără succes... Într-un sens, Fondane acceptase moartea. Era un om nobil trăind într-o epocă sinistră. A ne gândi la el înseamnă a ne gândi la un om nobil, cu un sentiment care aproape că implică excluderea. Dar el așa era: nu distins, ci nobil. Ceea ce e mai profund. Ai fi zis că nu era nici credincios, nici necredincios, ci și una și alta, în același timp. Și acesta este lucrul extraordinar. Era detașat de religie, fiind însă, totodată, un spirit religios - în sensul în care ființa religioasă depășește lumea.

În Conștiința nefericită, Fondane afirmă: „Există un credincios în orice filosof și un filosof în orice credincios”. Ce credeți despre Fondane ca filosof?

El era mai mult decît atît. Era mai profund, mai sensibil. Vedeți, el era dincolo de filosofie. Avea o credință, dar, în același timp, avea conștiința că depășise aproape toate credințele celorlalți, și fără nici un orgoliu. Depășise mizeriile normale: ca om era superior omului. Tocmai de aceea cînd vorbeai cu el, cît de puțin să fi vorbit, aveai impresia că ai ajuns la ceva important. Și fără pretenții, fără discurs. Depășise pe toată lumea, chiar și în carieră, fără gesturi, fără nimic demonstrativ, fără orgoliu, fiindcă era incapabil de insolentă.

Era un om aparte datorită acestei nobleți atît de extraordinare. În orice caz, scriitorul pe care îl prețuia, pe care îl adora era Leon Sestov.

Într-un interviu acordat lui Michaël Jacob în 1989 vorbeai despre insuficiența filosofiei și despre faptul că Sestov refuza să se încadreze într-o dogmă filosofică; el mergea dincolo de filosofie.

Exact ceea ce Fondane iubea la Sestov, această filosofie care se înfățișa drept contrară filosofiei oficiale.

Era o lume care nu numai că se gîndea pe sine, dar se și depășea. Era o prezență, ceva de neuitat; el era exact contrariul filosofului așa cum îl concepem noi. Fondane era un om modest, dar era superior celorlalți; dacă într-adevăr există oameni nobili în această viață, atunci el făcea parte din această categorie a oamenilor ce se depășesc pe ei înșiși.

Fondane se simțea cu siguranță foarte singur, fiindcă atingînd un asemenea nivel de superioritate își va fi dat seama că erau foarte puțini oameni alături de el.

Dar chiar aici se vede latura lui religioasă. Ar fi trebuit în mod normal să se simtă mîndru, or, el nu era

trău că era o femeie remarcabilă, iar Geneviève îl iubea mult.

Poate fiindcă era un spirit atît de frîmintat, Fondane avea nevoie de cineva care să fie altfel, mai calm. Dacă Geneviève ar fi fost și ea un spirit frîmintat, și ar fi fost la fel de chinată de problema existenței ca și Fondane, poate că le-ar fi fost mai greu să trăiască împreună.

Era o familie curioasă, de fapt. Dar el avea influență asupra oamenilor.

Am impresia că Fondane era un pasionat. Avea darul să-i convingă pe ceilalți prin pasiunea pe care o avea în el, nu-i așa?

Toți cei ce l-au cunoscut l-au simțit ca pe o prezență... Lucru ce nu se poate explica întotdeauna, dar avea ceva în el care îi impresiona pe cei

B. Fundoianu s-a născut la 14 noiembrie 1898 la Iași și a murit la 2 octombrie 1944 la Auschwitz. Poet și prozator, publicist, autor de studii critice și filosofice. Debutează în proză cu „Tagăduința lui Petru” (1918). Colaborează ca poet și folclorist în revistele vremii: „Viața nouă”, „Rampa”, „Adevărul literar și artistic”, „Sburătorul”, „Contemporanul”. Membru al Cenaclului „Sburătorul”. Înființează primul teatru de avangardă - „Insula”. Publică în 1922 un prim volum de eseuri: „Imagini și cărți din Franța”. Volumul de „Priveliști”, care îl consacră ca poet român modern, va apărea abia în 1930, după plecarea din țară și stabilirea sa la Paris, în 1923. În 1933 publică „Rimbaud le voyou” și „Ulysse”, în 1936 „La conscience malheureuse”, studii filosofice și în 1938 „Faux-traité d'esthétique”, impunîndu-se, sub numele de Benjamin Fondane, ca poet, critic și filosof de expresie franceză. Benjamin Fondane este profund marcat în perioada franceză de prietenia cu Șestov. Tot la Paris are loc și întîlnirea cu Emil Cioran. Noblețea despre care vorbește Emil Cioran în interviul care urmează este o noblețe a gîndirii și una a atitudinii care l-a făcut pe Benjamin Fondane să depășească propriul orgoliu și, odată cu el, evidențele cotidiene și pragurile de sus ale filosofiei. (A.M.)

deloc; el știa că îi depășise pe alții, fără însă a fi avut acest orgoliu. În fond, indivizii foarte inzeestrați sînt, din păcate, bolnavi de orgoliu, însă el, într-un anumit sens, depășise condiția umană. Datorită acestei detașări a înțeleș, și nimic nu putea să-l mai fascineze cu adevărat. Și cred că de aceea nu s-a temut. De cite ori îl vedeam astfel în stradă, în ținută normală, (mă întrebam) ce puteam să fac.

L-ați cunoscut, așadar, în timpul Ocupației, dar în ce moment, mai precis?

În timpul războiului, în cei trei sau patru ani de Ocupație.

L-ați întîlnit la prieteni?

Sigur că da, aveam prieteni comuni. El era cunoscut. Un filosof român, Lupasco, îl aprecia foarte mult. În fond, toată lumea știa că era cineva...

Si dumneavoastră îi citiserăți deja scrierile în momentul în care l-ați întîlnit?

Nu, dar eram și eu un admirator al lui Șestov. De fapt, el m-a făcut să-l iubesc pe Șestov și mai mult.

Presupun că Fondane nu avea deloc spirit practic. Nu se gîndea să se ascundă?

Era un om detașat... Detașat de realitate?

Nu, nu de realitate, ci de lucrurile normale, mărunte. El avea ceva special, nu semăna cu alții. Nu avea reacțiile obișnuite pe care le cere viața. Oricine s-ar fi ascuns, nu-i așa?

Soția sa nu putea să-l împiedice să iasă?

El și soția lui erau atît de diferiți unul de celălalt. Ea era foarte cultivată, dar ei erau, de fapt, atît de diferiți. Ea se temea puțin, îi spunea să aibă mare grijă... Fondane o prețuia pen-

trău că era o femeie remarcabilă, iar Geneviève îl iubea mult. Poate fiindcă era un spirit atît de frîmintat, Fondane avea nevoie de cineva care să fie altfel, mai calm. Dacă Geneviève ar fi fost și ea un spirit frîmintat, și ar fi fost la fel de chinată de problema existenței ca și Fondane, poate că le-ar fi fost mai greu să trăiască împreună. Era o familie curioasă, de fapt. Dar el avea influență asupra oamenilor. Am impresia că Fondane era un pasionat. Avea darul să-i convingă pe ceilalți prin pasiunea pe care o avea în el, nu-i așa? Toți cei ce l-au cunoscut l-au simțit ca pe o prezență... Lucru ce nu se poate explica întotdeauna, dar avea ceva în el care îi impresiona pe cei

lalt; cu atît mai mult cu cît trăia într-un mediu de oameni foarte orgoliosi, iar el nu era deloc, el era chiar contrariul. Fondane avea un suflet orgolios dar nobil, iar orgoliul acesta era un orgoliu metafizic (...). Fondane nu cîștiga, soția lui aducea banii în casă. Iar soția lui era un spirit pozitiv... nu i-a făcut niciodată reproșuri lui Fondane.

Fondane vă citea cînd erăți prieteni?

Da, prin forța împrejurărilor mă citea. Era foarte dragut cu mine. Aveam un punct comun, iubeam aceiași filosofi...

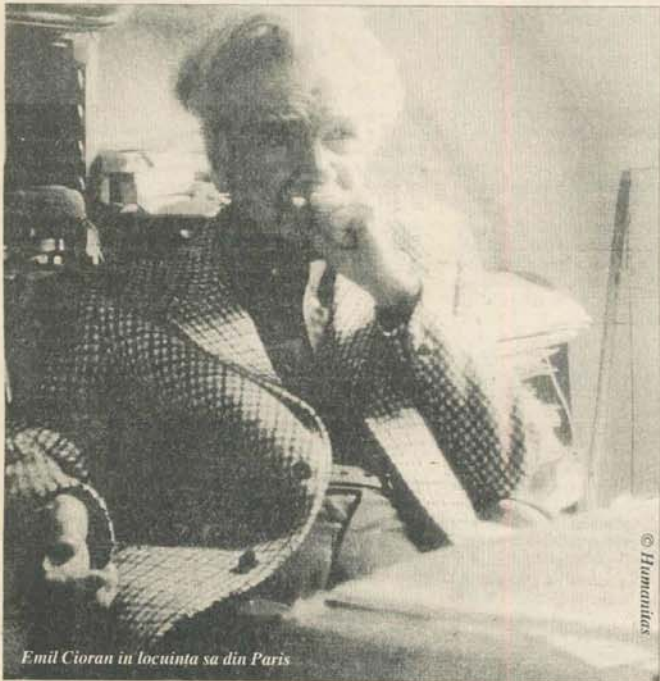
Ca discipol al lui Șestov, credeți că Fondane urmărea învățătura maestrului său care spunea că pentru a fi filosof și pentru a urma drumul adevărului, „trebuie... mai întîi să traversezi un dezastu intim”? Nu mă refer la sfîrșitul vieții, ci mă întreb dacă în timpul vieții mergea spre suferință, dacă el căuta această suferință.

Da, el nu era fericit în sensul pe care îl înțelegem noi. Avea în el un fel de anxietate, un fel de zbucium. Să-i spunem nefericire e prea mult, însă era un anxios. În orice caz, nu se poate vorbi de fericire la el; și, în același timp, era totuși prea înțelept pentru a fi nefericit.

A găsi soluții înseamnă a-i lua vieții sensul tragic

Nu căuta, prin urmare, odihna, ci contrariul odihnei?

Contrariul nu, dar era sensibil la nefericire. Nu era deloc un om fericit. Există în el această anxietate aproape fizică. Cred chiar că ideea de fericire nu i-ar fi plăcut.

Emil Cioran în locuința sa din Paris

© Humanitas

Voia să meargă înspre imposibil?

Imposibil e prea mult să spunem, dar cum să vă explic? Pe plan filosofic, fericirea nu avea sens pentru el. El era un spirit zbuciumat într-un chip mai mult sau mai puțin constant; zbuciumat în sensul că era conștient de nefericire. Nu l-am auzit niciodată vorbind despre fericire.

Nu se referă Fondane la omul primitiv ca la singurul care a simțit fericirea, Paradisul pierzându-l după ce pierduse pomul cunoașterii? Ceea ce mă impresionează mult la Fondane este ideea că omul, chiar și după ce a experimentat căderea, ar fi putut să-i ceară din nou lui Dumnezeu să-i dea Paradisul.

Este o cerință extremă, irealizabilă. Înseamnă să sperăm prea mult. El își dorea un fel de întelepciune și adevărați te făcea să te gîndești ca la un întelept. Cred că era vorba la el de o nefericire ascunsă. În adîncul sufletului era cuprins de zbucium, de o frământare lăuntrică.

Scriați în capitolul despre Fondane, în cartea dumneavoastră, Exerciții de admirație: „A căuta era pentru el mai mult decît o necesitate ori o obsesie, a căuta fără conținut era o fatalitate”... Fondane însuși afirmă în Baudelaire sau experiența abisului: „descoperirea este prin ea însăși o limită”. Dacă Fondane nu se aștepta la răspunsuri, care era scopul filosofiei lui, dincolo de faptul că puneă adînc întrebările? Nu exista nici o altă soluție decît aceea de a urma calea metafizicii sau de a îmbrățișa misticismul?

El ar fi putut îmbrățișa, dacă ar mai fi trăit, misticismul. Într-acolo mergea Fondane. Dar a trăit momente istorice prea zbuciumate, cumplite, într-un anume sens. A ajuns prin urmare la o viziune tragică a vieții chiar datorită istoriei; în plus, avea o mare sensibilitate, mai cu seamă la durere. Dar, în același timp, dădea impresia că depășește acest stadiu. (...)

El depășea angoasa filosofilor; sufletul acestora era „suprasaturat”. El era un spirit zbuciumat, avînd, însă, un fel de întelepciune. Fondane a trăit disperarea, dar ea era o tentație care l-a măcinat toată viața. (...)

Ați afirmat în 1978, în revista Non lieu, că Fondane era permanent „în luptă” contra tiraniei și nulității evidentelor, avid de contradicțiile lor și parcă temător să reușească... „C. intelegeți prin „temător să reușească”?

După cum știți, a reuși înseamnă a nu mai avea probleme. Iar răspunsul vine singur, pe tavă. „Temător să reușească”, pentru că a găsi soluția înseamnă a-i lua vieții aspectul tragic. (...) Iar pe el întrebarea îl măcina. Disprețuina răspunsul. (...) Viziunea lui asupra lumii îi forma interogația. Așadar, pasiunea profundă a adevăratului filosof este aceea de a se întreba. Se știe că de aici începînd, poți crede că ai găsit. (...)

Dat fiind că Fondane respingea orice logică urmînd învățătura maestrului său Sestov, dat fiind că urma alte căi decît ale rațiunii, unde putea să-l ducă această filosofie? Intra oare și altceva decît disperarea în căutarea lui Fondane?

Drumul spre credință, extrem de interesant. Fondane era un spirit zbuciumat care adeseori credea că a găsit, dar nu găsea. (...)

În interviul acordat lui Michael Jacob în 1989 ați afirmat că Sestov fusese singurul filosof care v-a fost de ajutor în fața dramelor vieții.

Da, pentru că Sestov este gîditorul care este cu noi. Există o legătură profundă pe care nu o putem avea cu alții. Da, era un spirit profund.

Ce credeți despre filosofia lui Fondane? Ar putea fi și ea utilă omului?

În măsura în care omul e un zbuciumat. Drama psihologică e foarte importantă; cînd vă angajați într-un dialog cu Fondane, chiar dacă dumneavoastră nu știți de acord cu el, faceți

parte din familia acestor spirite născute din zbucium. Așadar, el este cineva anume căruia puteți să-i spuneți ce aveți pe suflet, dacă ați trecut prin aceleași crize ca și el. Vă înrușiți cu zbuciumul lui, și nu e puțin lucru, nu-i așa? A fi într-o asemenea intimitate cu un tragic este extraordinar de important. Nu sinteți un discipol, dar faceți parte din aceeași familie de spirite. Ceea ce este foarte important și vă produce impresia că ați găsit. Nu se întîmplă în mod obișnuit în viață. (...)

Omul care are un suflet sensibil nu poate să nu fie inteligent

În prefata la Conștiința nefericită, Fondane afirmă că „filosofia este actul însuși prin care existentul își stabilește propria existență, actul însuși al ființei, cautînd în sine și în afara sa, cu sau împotriva evidentelor, chiar posibilitățile trăirii”. (...) Fondane era un filosof existențial; bineînțeles, nu e vorba de un existențialism asemănător existențialismului lui Sartre sau Camus, ci mai curînd de o filosofie legată de Biblie și de misterele vieții.

Fondane era mai mult decît atît. El era mai sincer. Sartre și Camus erau buni, dar nu convingători. Ei nu aveau o sensibilitate profundă. Aveau ceva prea parizian în scrierile lor. Nu e vorba nicicum de aceleași spirite. Asta este important de notat. (...)

Tot în prefata la Conștiința nefericită, Fondane scrie: „Merită să salvăm existența, ar fi trebuit pentru aceasta să spargem în bucăți, după ce am depășit-o, această cunoaștere...”. Mă întreb cum se poate depăși această „cunoaștere”.

Ideea de a o putea depăși nu e deloc rea. Contează mult să ai această idee. E un aspect interesant la Fondane. (...)

Fondane ne explică de ce e omul bînuit de o „conștiință nefericită”: „Dacă omenirea ar disprețui inteligenta și s-ar crampona, în mod deliberat, de eroare și de absurditate, n-ar mai exista deloc «neliniste», «criză» sau «haos» pe lume...”. Omul „ar fi poate o fiară, așa cum spune inteligenta, dar sigur e că nu ar avea nici cea mai mică legătură cu o «conștiință nefericită»”. Cum am văzut, nu toți oamenii au o conștiință nefericită. Mai degrabă sufletul sensibil suferă și nu neapărat omul inteligent, nu-i așa?

Da, numai că omul care are un su-

flet sensibil nu poate să nu fie inteligent. (...)

Fondane ne spune că dacă am putea accepta absurditatea în viață, n-am mai trece prin crize, n-am mai avea de suferit. Dar cum să accepti absurditatea vieții? Toată viața lui, omul e incapabil să înțeleagă sensul vieții și rațiunea ei de a fi.

Da, dar așa e viața... Atunci dumneavoastră ați găsit un echilibru în a scrie filosofie?

Nu, dar eu nu am căutat un echilibru. Așa este... Fiecare avem un fel al nostru de a ne exterioriza. Scrii și ca să te descarci; este o obsesie scrisul... Nu te descarci complet, însă în parte, da (...) iată latura pozitivă a scrisului. Nu rezolvi problemele, dar e un mod de a te ușura. Nu există soluții. Rămînem, prin urmare, mai mult sau mai puțin sceptici.

Ianuarie 1992

Interviu realizat de Arta Lucescu-Boucher și reprodus după Bulletin de la Société d'Etudes Benjamin Fondane (nr. 2)

Traducere de ANGELA MARTIN

„Cahiers roumains d'études littéraires” se va numi „Euresis”

Întîlnirea care a avut loc la Uniunea Scriitorilor, miercuri 26 octombrie a.c., a fost prilejuită de un dublu eveniment: aniversarea celor două decenii de apariție neîntreruptă a „Caietelor...” și lansarea numărului ultim: 1-2/1993 - „Exil și literatură. Scriitorii români de expresie franceză”. La sugestia unor membri ai comitetului internațional, noul nume al revistei este „Euresis”.

Fundată în 1973, de Adrian Marino, revista a apărut continuu sub egida Editurii „Univers” și a directorului ei, Romul Munteanu. Din Comitetul internațional fac parte: Sorin Alexandrescu, Georges Banu, Matei Călinescu, Klaus Heitmann, Virgil Nemoianu, Thomas Pavel, Max-Demeter Peyfuss, Jean Starobinski.

Textele apărute în ultimul număr al revistei au fost prezentate într-un colochiu organizat în septembrie 1992 de Facultatea de Litere a Universității din Avignon cu participarea Asociației culturale franco-române din Vaucluse. Pe lângă aceste comunicări, reunite sub genericul „Exil și literatură” au mai fost inserate în „Caiete...” comentarii consacrate savanților Basil Munteanu, Alexandru Ciorănescu și Ioan Petru Culianu. O secțiune aparte este consacrată exilului interior, rezistenței prin cultură și disidenței, subiecte ce nu au fost abordate la Colobivul de la Avignon.

„Mi s-a părut absolut indispensabilă consacrarea unei secțiuni a numărului nostru acestei teme deoarece autorii rari care au avut curajul să infrunte dictatura și altfel decît prin operă au salvat prin actele lor onoarea intelectualilor și artiștilor români”, a spus actualul director al revistei, Mircea Martin.

Spicium câteva din intervențiile cele mai semnificative.

Mircea Martin
„Cahiers roumains d'études littéraires” a intrat, prin exactitate, competență și rigoare, în cele mai importante biblioteci din Europa și din lume. În 1991, fiind invitat de Institutul suedez din Stockholm am vizitat Biblioteca Nobel. Am fost foarte emoționat și fericit, firește, cînd am descoperit, printre celelalte cărți din bibliotecă ce trebuiau să fie consultate de juriu, coperta galbenă a „Caietelor...”.

Intelectualul român are vocația începutului, mai puțin însă pe aceea a continuității. Eu am vrut să continuu ceea ce s-a făcut pînă acum, dar obstacolele nu sînt mai mici. Libertatea singură nu produce cărți.

Adrian Marino, fondatorul revistei, este un personaj himeric. El crede în himere și sîrșește prin a realiza himere. „Cahiers roumains d'études littéraires” s-a născut în biroul său, de unde a dat numărate telefoane și a început o corespondență asiduă. El a izbutit prin eforturi enorme să creeze o revistă românească de circulație internațională. La rîndul său, Romul Munteanu, directorul revistei pînă în 1990, a fost un bun „manager politic”. În condițiile de atunci, el a știut să gestioneze revista, dînd dovadă de tenacitate și abilitate printr-un dozaaj echilibrat al îndrăznelilor și compromisurilor.

Gabriel Lițeanu

M-am întrebat, fiindcă există atîtea aniversări, mai mult sau mai puțin oportune, care sînt temeiurile celei de astăzi și am ajuns la concluzia că există trei motive care ne îndreptățesc să omagiem această revistă. Cel dintîi este continuitatea. Îmi amintesc o frază pe care mi-a spus-o odată filosoful D.D. Roșca. Lucra într-o bibliotecă, era în Franța, în perioada în care își făcea studiile. I s-a propus la un moment dat să traducă „Știința logicii”. La început a acceptat cu entuziasm, pe urmă, pîrîndu-i-se prea greu, a renunțat. Atunci i s-a spus: „Voi, românii, începeți greu un lucru și vă lăsați repede”. Revista „Cahiers roumains d'études littéraires” a avut un început greu. Ea reprezintă azi un act de continuitate și voință.

Un alt temei ar fi legătura cu lumea din afară. De-a lungul acestei nopți care s-a lăsat peste România au existat, în permanență, două canale prin care s-a păstrat legătura cu exteriorul. Unul, care aducea lumina de dincolo, tot ceea ce era mai bun și reprezenta o deschidere apăsătoare în „Secolul XX”. Altul, prin care s-a scurs tot ceea ce era mai nobil și autentic în spiritualitatea românească: „Cahiers roumains d'études littéraires”.

Și, în sfîrșit, ultimul motiv este acela de a păstra în viață floarea plîpîndă a culturii. Autorii din exil și o mare parte a celor din țară au refuzat istoria în favoarea culturii. Există astăzi riscul de a refuza cultura în favoarea istoriei. Ea este considerată acum o preocupare de rafinament, infînit gratuită. A o proteja, a o salva este un lucru esențial.

Adrian Marino
Tipărirea „Cahiers roumains d'études littéraires” a fost însoțită de o adevărată strategie. Trebuia să facem mai întîi o răfoire savantă a textelor, să purtăm o corespondență asiduă cu scriitorii și criticii importanți. Apoi, trebuia să oferim „organelor” un soi de note informative: ecourile revistei „Cahiers roumains d'études littéraires” în străinătate. Au „apărut” cu acest prilej zeci de dosare cu informații (cam 40-45, pe care le-am donat în cele din urmă Bibliotecii Centrale din Cluj). Revista a „deranjat” la un moment dat pe toată lumea. În țară, pentru că nu era pe linie, dincolo contraria unele principii propagandistice. Revista a reprezentat pentru România a celor ani spargerea unei blocaje.

Laurentiu Ulici
Există o maximă care spune că este mai ușor să ghițești viitorul decît trecutul. Mai fascinant decît reconstituirea din cioburi a erorii din trecut este posteritatea erorii. Cam asta s-a întîmplat și cu revista „Cahiers roumains d'études littéraires”. Toate textele din presa literară purtau amprenta timpului și plăteau, într-un fel, un obol vremurilor în care au apărut. Ghicitorul în trecut va descoperi cîntînd „Cahiers roumains d'études littéraires” de cită libertate a spiritului și de cită dezinvoltură este capabil scriitorul român atunci cînd nu se exercită asupra sa fascinația erorii. Poate părea o curiozitate azi diferența dintre ce se scria în oricare dintre revistele literare și textele (uneori ale acelorași) care apăreau în „Cahiers roumains d'études littéraires”. A defini rectitudinea unor scriitori după textele „eliberate” de amprenta timpului poate constitui o capcană și o iluzie. Imaginea din revistă, similară unui obiect din trecut, este fascinantă prin posibilitatea pe care o conține de a se recrea întregul, pentru a nu uita, însă, adevărata noastră esență.

Red.

De fapt era inevitabil ca dezbaterile despre naționalism să domine această adunare a hCa, deoarece momentul pe care Aduarea îl trăiește acum, momentul înființării noastre, este unul în care aproape toate mișcările pentru recunoașterea identității, sau chiar și cele pentru drepturile omului, au luat forma unor lupte pentru afirmarea naționalității. Și totuși, noi, poate datorită istoriei noastre, am fost forțați mai mult decât alții să examinăm cu mare atenție diferitele curente care subsumează mișcări pentru autodeterminare națională.

După cum mișcările democratice din Europa de Est au evoluat în anii '80, lupta antitotalitară s-a dovedit a fi una de independență față de Uniunea Sovietică. Ea avea un impuls antimperialist, familiar nou, cei din fostele colonii. Și poate că tocmai de aceea era și îngrijorător. Să auzi vorbindu-se despre „minoritatea imperialistă” (expresie folosită în aproape toate republicile fostei Uniuni Sovietice) nu era surprinzător, dar știu că mișcările noastre naționaliste de la sfârșitul secolului trecut aleseră drept principal dușman nu pe britanici, ci pe musulmani, și mă întreb nu numai câte grupuri se ascundeau în spatele termenului de „minoritate imperialistă”, ci și cât de curind înamicii aveau să fie descoperiți în interiorul acestei categorii și cine vor fi fost ei de fapt.

Acum cunosc răspunsul la această întrebare ceva mai bine, și totul e mult mai complicat decât am pasem, în ciuda experienței mele indiene (de fiecare dată când discut despre India cu europeni, după ceva vreme ei își scutură capetele a abandon și oftează: „India e așa de complicată”). Ceea ce eu găsesc a fi o sursă de confuzie este faptul că experien-

anticipăm rasismul și să fim antirasisti (într-o manieră pur egoistă) dintr-un reflex automat; dar există totuși o mare diferență în felul în care sint tratați în Vest cei care vin din țara noastră și au propriul lor pământ și cei care sint doar niște migratori săraci. Și astfel concepția noastră despre rasism diminuează semnificativ politica și concepțiile despre rasism a celor care se află în centrul unei crize temporare.

Istoria și politica sint surori, dar uneori relația aceasta poate deveni periculoasă. Eu cred că cel mai periculos moment de acest fel este acela al naționalismului, căci el utilizează istoria într-o manieră selectivă; ba chiar mai mult, el nu se folosește de istoria obiectivă, ci de memoria istorică. Un ingredient indispensabil acestui proces este faptul că naționalismul, pe măsură ce devine mai popular, distruge distincția dintre stat și societatea civilă, așa încât nu mai rămâne nici o formă de control asupra statului, și nici o societate civilă care să reconstruiască națiunea.

Memoria istorică și lupta pentru identitate

Analizând dezvoltarea postcomunistă din vechea Uniune Sovietică, cunoscut istoric și militant pentru drepturile omului Iuri Afanasiev remarcă un „vacuum de identitate” creat de distrugerea sistematică a memoriei istorice colective, care a permis grupurilor de tipul Pamiatului să se dezvolte. Ca istoric, as dori să pot afirma același lucru și despre istoria mea. Dar India este o țară democratică, cu o paletă largă de grupuri etnice și religioase și cu istorii care

RADHA KUMAR

Naționalism, naționalitate și societatea civilă

ța imediată a regimului totalitar pare să fie o preocupare dominantă a politici actuale, dar de fiecare dată când discuțiile se extind, evenimentele și identitățile care bintuie aceste experiențe se arată a fi probleme curente. Straturile de memorie istorică se întind de la trecutul recent pînă la cîteva secole în urmă: există imaginea inamicului colaborator cu puterea comunistă (se pare că în acest moment este sentimentul cel mai acut în Cehoslovacia și Germania – se poate oare face o generalizare sociologică?); și sint minoritățile imperialiste un element esențial al politici demografice a statelor totalitare, și în România în mod special există memoria vechilor cuceriri care încă întunecă apele. Discutînd cererile Bisericii Unite privind cedarea proprietăților confiscate sub Ceaușescu, un preot ortodox român afirma: „Dar trebuie să vă amintesc că și Bisericii Ortodoxe i-au fost confiscate proprietăți în 1760”. Mai tirziu, în aceeași seară, un vest-european spunea: „Sint complet nebuni să mai vorbească despre lucruri care s-au întimplat acum mai mult de două sute de ani”. Mie mi s-a părut un semn bun că merg doar pînă la 1760, căci acesta este doar începutul perioadei moderne; în India noi am trăit recent o mare vîrsare de sînge pentru un erou mitic, Ram, care se presupune că s-a născut cu peste două mii de ani în urmă.

Dar bineînțeles că utilizarea istoriei în scopuri politice nu se oprește la începutul perioadei moderne. Dacă masacrarea populației de către regimurile totalitare e doar o chestiune, și stabilirea prin invazie e alta, a treia și cea mai veche este cea a comunităților nomade migratoare – în cazul cel mai vizibil, romii. Cu un an și jumătate în urmă am crezut că cea mai mare problemă a reunificării Germaniei era creșterea numărului de atacuri neonaziste îndreptate împotriva vietnamezilor din Germania de Est și a turcilor din Germania de Vest. Astăzi aflăm că germanii și turcii se string împreună pentru a-i ataca pe romi. Ei sint, în istoria ciutărilor de noi inamici, cei care amenință echilibrul puterii mai mult decât turcii, care pot pînă la urmă fi integrați în economie.

Dar dincolo de toate acestea se găsește o întrebare mult mai profundă. Turcii din Germania sint o naționalitate cu memoria unui stat istoric, oricît va fi fost el de nefericit, și a unei națiuni, oricît de îndepărtată sau distantă ar fi aceasta. Într-un fel, asta e doar problema lor, atunci cînd realitatea e crudă. Dar sint romii o naționalitate? Își poate cineva imagina recunoașterea unei națiuni a romilor – și dacă da, din ce ar consta ea? Pentru ca autodeterminarea să-și poată câștiga legitimitatea, trebuie ea să îmbrace haina naționalismului, și pentru ca acesta să-și primească recunoașterea, trebuie el să fie legat de un teritoriu, și trebuie ca acesta să fie doar un pămînt revendicat istoric sau și unul posedat în fapt?

Să ne imaginăm acum că, dacă turcii emigranți și emigranții țigani sint diferențiați de naționalitate, ei sint uniți de experiența comună a rasismului. Este prin urmare rasismul o chestiune de culoare, sau este el descris de criterii, cum ar fi migrația, teritoriul sau proprietatea? Mai exact: un individ de culoare din Statele Unite poate deține proprietăți, dar fiindcă comunitatea sa este săracă și legată istoric de sclavie, el este subiectul rasismului. Altfel spus, memoria regimului colonial din India ne face în același timp să

merg de la cea orală la cea scrisă și de la cea obiectivă la cea creată. Despre acestea din urmă as dori să vorbesc acum. Termenul general folosit pentru a descrie acest fenomen este acela de „identitate politică”, prin care se desemnează mobilizarea politică a identităților religioase/culturale/etnice/rasiale/lingvistice etc. în scopul solicitării unei părți a puterii statului.

Pentru mulți indieni, prima experiență privind identitatea politică a avut loc la începutul anilor '80 și s-a manifestat în forma unei serii de atacuri la adresa drepturilor femeii, începînd cu glorificarea sacrificiului văduvelor hindu-se și mergînd pînă la abolirea drepturilor femeilor musulmane de a fi întreținute de către soții lor, și revenind din nou la glorificarea sacrificiului văduvelor – dar concentrîndu-se de data aceasta asupra unui singur caz de sacrificiu care semăna mai mult cu o crimă.

Dezbaterea care a urmat acestor atacuri ne-a clarificat cîteva puncte. Înți de toate, ea ne-a ridicat o serie de întrebări despre identitățile religioase, etnice și comunitare, despre naționalism și națiuni, despre natura democrației reprezentative și stat, discuțiile sunau cam în felul următor: dacă India este o țară democratică, atunci o democrație într-o regiune multiculturală, multireligioasă, multiethnică și multilingvistică implică acordarea reprezentării în stat pe baza criteriilor legate de religie, etnie, limbă și cultură, iar respectivele identități să aibă dreptul să își formuleze propriile norme sociale, legi și forme de guvernămînt. Potrivit acestei opinii, cei care luptau pentru drepturile femeilor musulmane la întreținere sau împotriva sacrificării văduvelor hindu-se interveneau în sfera identității și autonomiei etniilor sau grupurilor religioase, și, cerînd legi pentru protecția drepturilor acestor femei, ei încurajau statul să-și extindă controlul asupra societății civile. Dacă aceasta era forma inițială de retorică a campaniei pentru identitate politică, manifestările, tacticile și contextul politic au demonstrat cît de obscură era această retorică.

Ce rol joacă aici numărul de minoritari și drepturile minorităților? Gîndindu-mă la musulmanii din India în timp ce îi ascultam pe reprezentanții mișcărilor independente în Moscova anului trecut, am înțeles mai profund de ce comunistii hinduși au reușit atît de bine în încercarea de a răspîndi sentimentele anti-musulmane. Dar ascultîndu-i pe reprezentanții Bisericii Unite și ai maghiarilor din România, am înțeles și de ce mă simțeam puțin stînjinită de formula „minoritismului musulman”. Spre deosebire de cei dinții, musulmanii nu au fost persecutați de către stat; spre deosebire de maghiari, ei nu sînt o minoritate etnică. Comunitățile musulmane sint răspîndite în întreaga Indie; pe teritoriul anumitor regiuni au aceleași origini etnice și rasiale ca și creștinii și hindușii, vorbesc aceeași limbă și au dezvoltat tradiții culturale și religioase sincretice. Îngementarea musulmanilor într-o minoritate definită politic este un atac la adresa acestor culturi sincretice și reciproc tolerante în aceeași măsură ca și îngementarea hindușilor într-o majoritate definită politic. Aceste două forme politice se hrănesc una pe alta.

Din hCa Publication Series, issue no. 2
Traducere de Liviu Andreescu

Proiecte și activități

Activitățile hCa sint împărțite între patru comisii care sint strins legate de obiectivul comun, acela de a promova o implicare civică crescînd în viața publică. Comitetele naționale și comisiile se întîlnesc într-o Adunare anuală pentru a discuta proiectele și activitățile hCa.

Comisia pentru abordarea civică a conflictelor și politici de pace

Sprînjim toate grupurile de cetățeni în încercările de dezamorsare a conflictelor etnice. Unul dintre cele mai importante proiecte ale hCa a fost cel desfășurat în fosta Iugoslavia. Sub titlul **Proiectul de pace și integrare în Balcani**, am organizat numeroase mese rotunde și conferințe privind drepturile minorităților și grupurilor etnice din fosta Iugoslavia. Prin acest proiect, hCa a căutat să promoveze o alianță mai strînsă între grupurile de cetățeni, municipalitățile locale și instituțiile europene, în scopul formării unor zone de protecție civică. Ne ocupăm de problema refugiaților și furnizăm ajutoare umanitare. Poziția noastră este în favoarea găsirii unor soluții pentru soluționarea crizei.

Proiectul **Dialogul Transcaucazian** este conceput astfel încît să permită colaborarea grupurilor locale din Georgia, Armenia și Azerbaidjan pentru a desamorsa conflictele care zguduie regiunea. Facilităm implicarea internațională și medierea conflictului.

hCa a înființat și **Centrul civic european pentru soluționarea conflictelor** din Subotica, o localitate multiethnică din Vojvodina, Iugoslavia, care furnizează fonduri și expertiză grupurilor civice interesate în inițierea de proiecte pentru soluționarea conflictelor.

Comisia pentru democrație și cetățenie

hCa coordonează activități ce au în vedere o deprindere mai adîncă a democrației la nivel național și internațional. Sprînjim implicarea cit mai intensă a cetățenilor în **instituțiile europene**, cercetăm manierele în care grupurile de cetățeni simpli pot influența constituția unei Uniuni Europene.

Comisia se ocupă și de probleme legate de cetățenie și naționalitate. Grupuri locale ale hCa organizează proiecte pentru drepturile omului și ale minorităților în Europa Centrală și de Est și Turcia, care merg de la apărarea drepturilor țiganilor pînă la un proiect pentru legile lustrăției în Europa Centrală și de Est sau o linie de ajutor specific pentru Turcia. hCa facilitează de asemenea cooperarea între grupuri democratice din Est și Vest.

Comisia pentru economie și ecologie

Subliniem rolul decisiv pe care cetățenii trebuie să îl poarte în procesul de democratizare a economiei, ca o alternativă atît a planificării centralizate, cît și a „terapiilor de șoc”. O abordare regională a problemelor economice și de mediu sînt preocupări centrale.

Fundația pentru inițative de dezvoltare Est-Vest, un proiect comun al hCa și al **Institutului pentru studii Est-Vest**, a fost înființată pentru a sprînji programul de dezvoltare regională din orașul Martin, într-o regiune dependentă de industria de armament. Fundația coordonează schimburi Est-Vest în favoarea unei abordări noi a conveșierii armelor și a transformării economice.

Comisia pentru femei și cetățenie

Rolul femeii este esențial în escaladarea a noi diviziuni. Accentuarea naționalismului etnic a condus la întîierea atacurilor la adresa drepturilor reproductive și – în zone distrușe de război, cum ar fi fosta Iugoslavia – la atacuri colective deliberate asupra femeilor. Sprînjim rețelele de grupuri feministe care se ocupă de astfel de cazuri.

Comisia pentru femei a inițiat un proiect pentru **Drepturile productive și asistența medicală în Europa Centrală și de Est**, în scopul de a sprînji grupurile feministe/independente confruntate cu numărul crescînd de atacuri la adresa dreptului la avort și de a facilita schimbările pe terenul politicii sociale și de asistență medicală.

Publicații

Publicația trimestrială a hCa aduce informații la zi despre toate activitățile noastre și pune la dispoziție analize și comentarii indispensabile în legătură cu principalele probleme cu care Europa se confruntă în momentul de față. Publicăm de asemenea o serie de broșuri și rapoarte despre probleme europene și activitățile hCa.

Membri

Persoanele interesate pot deveni membri ai hCa pentru cotizația anuală de 30 dolari sau echivalentul în moneda țării respective. Membrii primesc un abonament gratuit la publicația noastră trimestrială, o reducere de 10% pentru toate celelalte apariții, un carnet de membru, o invitație personală la fiecare Adunare, un raport anual și un program detaliat al activităților hCa.

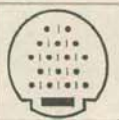
Secretariatul din Praga

Dacă doriți informații suplimentare sau dacă doriți să deveniți membru hCa, contactați-ne la Secretariatul din Praga:
Helsinki Citizen's Assembly, Milady Horakove 103, 16.000 Prague 6, Czech Republic

Această prezentare se face cu sprijinul
PHARE Democracy Programme

01010101010101

Tigani sau romi. Împărați sau regi. Mercedesuri sau căruțe. Palate în Timișoara sau corturi la margine de oraș. O parte vizibilă (buticuri, valută la negru) și o parte ascunsă (mizerie, mortalitate infantilă mare). O etnie care nu este și nu se lasă ignorată. Peste 30 de conflicte interetnice.

A doua expoziție anuală CSAC

Urmele Exodului

Un proiect de Marcel Bunea

Tema expoziției e aici banal-exactă: romii. Un clișeu aevărat și tragic.

Pomorita, lângă Lăpuș. Romi cărămidari. 200 de suflete - 100 de copii. 20% tuberculoși. Se trăiește în corturi din folii de plastic. Iarna. 11 case incendiate de două sate de români.

O comunitate închisă, suspicioasă. Nimeni nu e bine venit. Fie el și artist. Pentru că dinăuntru comunitatea arată altfel. Dezbinate. Cei cu bani, cei fără. Și totuși, Bunea a vrut să trăiască în mijlocul lor, să lucreze cu ei. Un tron. Și o căsuță de 2 pe 4. Pe care romii care fac cărămizi și trăiesc în cort se vor bate.

Timp de două săptămâni, artistul și romii lucrează un obiect de 2 metri, ornat cu motive specifice comunității: oglinzi, ținte, flori de plastic.

Tronul lor. Important e aici procesul, și nu obiectul final. Artistul s-a integrat el în comunitatea care nu e integrată. Privirile aprige s-au topit. Cum s-a topit și mesajul ironic inițial al obiectului. Un tron pentru un împărat și un rege cărora puțin le pasă de „supuși”. Tronul a devenit un semn „mai spre sosea, să se vadă”.

Făcut de romi pentru romi.

În acest proiect, „urma artistului e încă vizibilă”.

Foto: Janina Huzarova

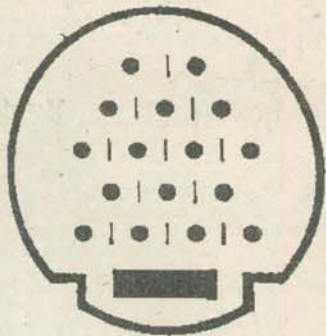
CENTRUL SOROS

vă invită la vernisajul

Miercuri, 2 noiembrie 1992, ora 17:00

expoziției 01010101... eveniment comunicațional

expoziție multimedia
instalație interactivă de computere video fotografie e-mail
ambiant sonor spectacole electronice

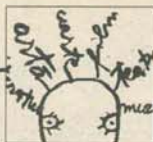

3-4 noiembrie 1994, orele 10:00-18:00 va avea loc conferința

„Cenzura - un virus în noul context mediatic”

Expoziția este deschisă în perioada 2-6 noiembrie 1994 la Muzeul Țăranului Român, Șos. Kiseleff nr. 3, sect. 1, București

PENTRU ARTĂ CONTEMPORANĂ

CRONICĂ MUZICALĂ

Bucurii secrete

Prestigiul contactelor regăsite cu oameni deosebiți pe care România i-a lansat în viața culturii după 1950 și i-a pierdut în deceniile următoare nu trezește ecouri de intensități asemănătoare în toate cazurile și nici în locurile unde s-ar cuveni ca aceste reveniri să producă o animație evidentă. Fraza scrisă va fi fost întotdeauna virful unei săgeți cu o țintă mai exactă. Tot ce se leagă în destinul unei opere savante sau de ficțiune literară, dramatică, cinematografică, primește mai repede, mai sigur semnificație în conștiința publică. Dat fiind că fraza muzicală nu este univocă, implicările existențiale ale unei perorații cîntate pot să pară enigmatice sau claustrate într-o frumusețe efemeră. Oricum, patima muzicalității mișcă mai puține inteligențe, chiar dacă acestea nu-i resping autoritatea posibilă.

A revenit la București Radu Aldulescu; în deceniile care au trecut peste noi, geografia popasurilor lui, comandate de un renume meritat, a cuprins toate orașele europene unde civilizația culturală s-a constituit în modele pentru timpurile moderne. A rămas în memoria fidelilor Ateneului Român o figură de o tinerețe radioasă. Violoncelul, instrumentul lui de expresie muzicală, descoperirea profundizii de concept acolo unde compozitorul le implantase (de neuitat versiunea lui la „Concertul” de Șostakovici, una din muzicile tragice cele mai relevante pentru epoca noastră; descoperirea liricului, jubilația, galanteria, ardoarea sau pur și simplu armonia clasică și clasicismul romanticilor - Haydn, Dvorák, Ceaikovski). Este acum și un mare profesor. Misiunea lui îndeplinită în favoarea unei trăinicii a valorilor românești hoinărind în bătaia vremurilor nu mi se pare a fi decit demnă de multă solicitare, chiar dacă destulă lume (bună, rea - de tot felul) trăiește departe de domeniul muzical.

În două seri succesive, alături de partenerul său de o viață, pianistul Albert Guttman (care a împlinit și el multe etape ale unei cariere remarcabile departe de noi), Radu Aldulescu a făcut o demonstrație impresionantă pentru ce este el acum. După știința

mea, în ultimele 4 decenii, nimeni n-a cîntat la București integrala sonatelor de Beethoven (5 la număr cunoscute, o a șasea mai recent descoperită). Seria aceasta este un unicat. Primele două sonate (op. 5 no. 1 și 2), dedicate regelui muzician Wilhelm al II-lea al Prusiei, cîntate în primă audiere la Berlin, coincid cu un program la care compozitorul avea de gînd să participe, el însuși, ca pianist. Mica poveste nu este spusă aici zadarnic. Radu Aldulescu cîntă în umbra pianului, cu o sonoritate palidă și o virtuoșitate ușor desenată. În sală, cavalcada autoritară a pianului, parcă dilatat difuzată în spațiul sonor, se aude ca o nemiloasă incongruență; chiar dacă dialogul a fost așa pregătit, efectul este violent. Cu atît mai mult cu cît arta lui Radu Aldulescu este un model de rafinare (în timbralitate, în ele-ganță, în comunicativitate). Beethoven intransigent (concept mental/adequare tehnică) - așa se constituie excursul, în panoramă contrastată, înșirind sonatele într-o ordine diferită de virstele lor adevărate. Ultima cîntată a fost și cea mai celebră dintre ele (no. 3 în la minor, op. 69). Dar faptul cel mai plin de sens este legătura, exprimînd o viață lăuntrică intensă și patetică, generic cuprinsă în „Adagio con molto sentimento d'affetto” (Sonata op. 103, no. 2). Cei 72 de ani pe care artistul și-i aruncă mereu în spate (în degete!) nu au fost în zadar trăiți; nu oricui îi este dat să atingă senectutea în frumusețe.

Eram puțini în sală. De ce? După epatante cursuri de măiestrie la Sinaia și la Costinești (Universitatea Mării Negre), după o săptămână de concerte în glorie la Iași (cu Filarmonica, cvartetul „Voces”, Valentin Gheorghiu, Gabriel Croitoru etc.). La București, veștile de acest tip nu circulă pe nicăieri. Explicații pentru o asemenea împrejurare sînt destule: de la afișul pentru care nu avem ziduri pînă la cîrmuirea publică a evenimentului muzical.

Cu verva, tot radioasă, a spontaneității lui neschimbate, Radu Aldulescu a promis că la București nu mai vine: niciodată.

ADA BRUMARU

EDITURA HUMANITAS

Samuel P. HUNTINGTON
Viața politică americană

Traducere din engleză de Mihail Radu Solcan

Samuel P. Huntington, o somitate în lumea științelor politice americane, este totodată un autor de succes. În

Viața politică americană (1981), el face o incitantă prezentare a istoriei politice a Americii și o analiză detaliată a metodelor de acțiune politică. Teza de bază a cărții este că există un decalaj între idealurile de libertate, democrație și individualism ale americanilor, pe de o parte, și realitatea instituțiilor americane, pe de alta. Din cînd în cînd, americanii, deopotrivă pragmatici și idealiști, se revoltă împotriva acestui decalaj și vor să-l anuleze.

Michel WIEVIORKA
Spațiul rasismului

Traducere din franceză de Alina Șabac

Michel Wieviorka (n. 1946) este directorul Școlii de Înalte Studii Sociale din Paris.

Plecînd de la constatarea că în Europa judecățile rasiste se exprimă din ce în ce mai deschis, autorul propune un cadru teoretic coerent, un mîunchi concentrat de ipoteze și raționamente care să permită înțelegerea legăturilor dintre rasism și mutațiile sociale survenite în societățile europene contemporane. Lucrarea a apărut în 1991.

Piața Presei Libere nr. 1, cod 79734, tel. 617.29.87; 617.65.75
Director general GABRIEL LIICEANU
Director editorial ADRIANA IRIMIA
Director managerial GRIGORE ARSENE

După șapte luni de la invadarea Kuweitului de către Irak, trupele aliate trec la atac pentru a restabili suveranitatea Emiratului. Operațiunea „Furtuna deșertului”, lansată pe 24 februarie 1991, se încheie cu victoria netă a forțelor conduse de Statele Unite. Asupra Irakului se instituie un embargo extrem de dur și două zone de interdicție aeriană. Urmează trei ani de calm foarte relativ, în care Irakul încalcă de mai multe ori zonele de interdicție, încearcă să îl asasineze pe președintele Bush, provoacă ciocniri la frontiera cu Kuweitul și își execută ofiterii superiori care dau semne de neascultare. În 1994, Bagdadul începe să ceară tot mai insistent ridicarea sancțiunilor. Moscova este pe fază, mai ales că luna trecută a semnat un protocol de intenție pentru exploatarea petrolului irakian. Dar în momentul în care membrii Consiliului de Securitate erau aproape convinși că e timpul să pună capăt sancțiunilor, Saddam Hussein devine agitat. El începe să pună condiții, amenințând că nu va mai colabora cu ONU dacă sancțiunile nu vor fi imediat ridicate. Tonul său este dur și acuzator, atât la reuniunile interne, cât și în comunicările internaționale. Pe 7 octombrie, sfidând orice logică, două divizii irakiene se îndreaptă spre Kuweit. Și criza reîncepe.

Incomprehensibilul Saddam

Nici după ce a fost umilit în 1991, când misiunea Națiunilor Unite a izgonit cei peste o sută de mii de soldați irakieni masați în Kuweit, Saddam Hussein nu se lasă. Recent, el a dat de înțeles că ar dori o revanșă, masind la granița kuweitiană 64.000 de militari, printre care două unități de elită. Scenariul era similar cu cel desfășurat cu două săptămâni înainte de a intra în Kuweit.

Statele Unite par însă decise să nu permită repetarea istoriei. Pentagonul a anunțat, pe cel mai dur ton cu putință, că 4.000 de militari americani vor porni imediat spre Kuweit. În interval de câteva zile, în zonă au fost deplasați peste 12.000 de militari, susținuți de 140 avioane de luptă, un crucișător, un distrugător, un portavion, ca și nu pomenim contribuția militară britanică. Deplasarea de trupe a continuat apoi timp de două săptămâni, aducând în Golf peste 20.000 de americani.

Toate organismele internaționale au intrat în alertă. Secretarul de stat american Warren Christopher și-a modificat traseul turului în Orientul Mijlociu pentru a face o escală în Kuweit, unde a asigurat conducerea de sprijinul Washingtonului. Și pentru a nu lăsa loc vreunei neînțelegeri, președintele Clinton l-a avertizat pe Saddam în termeni foarte clari: „Ar fi o mare greșală din partea Irakului să repete erorile trecutului sau să subestimeze puterea și voința americană”.

Saddam pricepe însă mai greu, iar lecțiile rareori îi folosesc la ceva. Aparent, intenția sa era ca prin mișcările de trupe să obțină ridicarea sancțiunilor draconice impuse Irakului, făcând presiuni asupra Națiunilor Unite cu puțin înainte de data unui vot decisiv. Și probabil chiar și-ar fi atins scopul dacă ar fi avut puțin tact. Statele Unite și Marea Britanie erau singurele membre permanente din Consiliul de Securitate care mai susțineau sancțiunile. Rusia preferă ca Irakul să-și achite cele șase miliarde de dolari datorice dinainte de război; Franța

asteaptă să-și reia relațiile lucrative și comerciale cu Bagdadul; China are de vândut arme Irakului.

Iar cu un asemenea Consiliu binevoitor, firesc era ca statul să adopte cea mai cuminte atitudine. Dar nu, Irakul a preferat să facă totul pe dos. Dacă a existat un argument împotriva relaxării sancțiunilor,

Din nou Irakul

nilor, acela nu a fost discursul american, ci comentariul agresiv și sfidător al ambasadorului irakian la ONU, Tariq Aziz. Se poate chiar spune că Washingtonul a avut noroc cu Aziz.

Dacă embargoul Națiunilor Unite va rezista, suferința va persista în Irak, ca și presiunile asupra lui Saddam. Economia este practic paralizată: petrolul în valoare de 15 miliarde de dolari pe an nu poate ieși din țară, medicamentele și alimentele nu pot intra. Malnutriția face ravagii, rațiile populației sînt reduse periodic, și chiar luna trecută au fost înjumătățite. Pentru a înăbuși nemulțumirile, Saddam devine tot mai brutal. În iunie, regimul de la Bagdad, deși laic, a impus pedepse islamice pentru delictul penal: furtul se pedepsește cu tăierea mâinii drepte, recidiva cu amputarea unui picior. Din august, dezertarea sau tănuirea unui dezerter se plătește cu tăierea unei urechi. Oamenii sînt disperți și armata e demoralizată. „Nimeni nu mai vrea să lupte pentru Saddam”, mărturisește un irakian expatriat. „Patru mii de americani ar fi suficienți să ia Bagdadul”.

Populația nu are însă energie nici pentru a se opune regimului. Toată forța se cheltuiește pentru supraviețuire, făcându-l pe Saddam mai puternic ca niciodată.

Dictatorul irakian încearcă să demonstreze că el va rămîne la putere. George Bush, Margaret Thatcher, Mihail Gorbaciov, Yitzhak Shamir – adică toți cei care au contribuit la înfrîngerea sa – nu mai sînt în funcții, dar el a rămas. Chiar dacă analiștii sînt de părere că Saddam nu reușește decît să se facă de ris, se știe că încăpăținarea sa a fost mult subestimată și cu alte ocazii.

O invazie mimată

Sergentul Gary Jordan din Divizia a 24-a de infanterie mecanizată a Armatei americane a luptat împotriva irakienilor în 1991. S-a întors în regiunea anul trecut pentru manevrele comune cu armata kuweitiană. Cu două săptămîni în urmă, s-a trezit din nou pe țărmul Golfului Persic, cu ochii înroșiți după lunga călătorie de noapte de la Fort Stewart. Se simțea cam sătul de toate aceste deplasări. „Dacă am fi știut să abordăm problema data trecută, nu am mai avea acum nici o problemă”, a spus el.

Și data viitoare ce se va întîmpla? Criza pare să reînceapă ori de cite ori irakienii decid să-și deplaseze trupele de elită suficient de aproape de granița kuweitiană încît să poată trage. Deci oricînd lui

Saddam Hussein îi vine ideea să provoace o problemă de securitate internațională, nu trebuie decît să-și miște oamenii cîteva sute de kilometri. Americani sînt însă la mii de kilometri depărtare. Pentru a face față provocării irakiene, ei sînt nevoiți fie să se îmbarce într-o misiune aeriană și navală – care însă poate ajunge prea tirziu, fie să concentreze în zonă forțe substanțiale – ceea ce nu le este pe plac nici lor, nici arabilor.

Necesitatea de a apăra Kuweitul ar dispărea însă dacă dictatorul irakian ar fi înălțurat. „În acest moment, oricine ar fi mai bun decît Saddam”, e de părere un oficial american. Dar sancțiunile economice au făcut ca populația infometată să nu se mai poată opune. Pe americani, în schimb, această deplasare, care va dura „cîteva săptămîni după retragerea forțelor irakiene”, îi va costa între 500 milioane și un miliard de dolari.

Dacă Saddam ar fi vrut cu adevărat să invadeze Kuweitul, lupta ar fi fost singeroasă pentru americani, iar rezultatul incert. Pe 10 octombrie, avangarda a două divizii irakiene ajunsesse la 20 kilometri de graniță. Circa 40.000 de militari irakieni, sprijiniți de baterii de artilerie și antiaeriene, se aflau la doi pași de minusculele emirate. Contrainformațiile americane au interceptat un mesaj care le ordona comandanților irakieni „să fie gata pentru operațiuni de durată”. În aceeași dimineață, secretarul american al Apărării, William Perry, anunța la televiziune că 28.000 de militari americani se află în Kuweit, fie în drum spre Kuweit. Adevărul era însă că nici unul nu se afla încă acolo. În dimineața zilei de 11 octombrie, Divizia a 24-a avea doar 300 de oameni în Kuweit. Lipseau de asemenea avioanele de luptă care ar fi putut veni de hac tancurilor irakiene. Cu toate acestea, în aceeași zi, Saddam anunța că trupele sale se vor retrage.

Căutînd o modalitate de a împiedica repetarea scenariului, Washingtonul s-a gîndit mai întîi să interzică accesul tancurilor irakiene la sud de paralela 32, adică în zona de interdicție a zborurilor. Aceasta l-ar împiedica însă pe Saddam să se ocupe în continuare de șiiții din sud – lucru pe care îl face cu real talent, blocînd, spre bucuria aliaților, accesul Iranului la exploatarea petroliere din zonă. Atunci SUA a făcut presiuni pentru o rezoluție ONU care să ceară mutarea Gărzii Republicane – corpurile de elită ale armatei irakiene – în poziția inițială. Dar și așa, Irakul are destul oameni ca să rămîna o amenințare pentru Kuweit. Păstrarea în zonă a unor forțe americane care să facă față Irakului ar costa miliarde de dolari. În concluzie, trupele, navele și avioanele americane au șanse să se joace de-a intervenția de urgență și altă dată, cînd îi va plăcea lui Saddam Hussein.

Cel mai deștept cedează

Maestru în întoarcerea foii, Saddam s-a declarat recent mulțumit de rezoluția Consiliului de Securitate care cere Irakului să renunțe la acțiuni militare cu caracter amenințator față de Kuweit. Cotidianul oficial „Al-Jumhurya” a calificat documentul drept un compromis, care conține aspecte pozitive, respectiv „evită formula ostilă și extremistă propusă de Statele Unite”. Washingtonul și Londra se opuneau categoric planului de pace propus de Moscova, care cerea ridicarea sancțiunilor, un fel de recompensă pentru provocarea acestei ultime crize. Respectînd principiul de aur al tocmelii, Saddam știe că dacă va cere prea mult, va primi măcar puțin. După ce s-a strecurat cu abilitate pe lingă recunoașterea oficială a suveranității Kuweitului, el a acceptat să-și retragă Garda Republicană în garnizoanele inițiale, ceea ce oricum s-ar fi întîmplat. Restul pledoariei cade în seama celor interesați de petrolul irakian. Mai devreme sau mai tirziu, presiă de latura umanitară a problemei sau exasperată de încăpăținarea dictatorului de la Bagdad, aliații vor ceda.

La mai puțin de trei săptămîni după îndrăznețea acțiune irakiană, președintele Clinton se află în Golful Persic, într-un turnee al păcii. Statele Unite intenționează să lase o bază aeriană permanentă în Kuweit, cu 24 aparate Warthog A-10, specializate în atacarea tancurilor. Numărul avioanelor staționate pe termen lung pe teritoriul Emiratului se va dubla. Întărirea forțelor americane în Golf urmează avertismentului dat Irakului de a nu-și mai deplasa trupe terestre dincolo de paralela 32. La sud de această paralelă, Consiliul de Securitate a instituit deja o zonă de interdicție a zborurilor irakiene. Presiunile asupra lui Saddam Hussein sînt tot mai puternice. Rămîne însă de văzut dacă Statele Unite vor ajunge să îl înlăture de la conducere, așa cum cere cu atîta insistență Kuweitul. În orice caz, Clinton a făcut primul pas pe solul mustind de petrol din Golf.

Pagină realizată de Domnica Macri (după „Time” și „Newsweek”)

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista „22” depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12: (pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România. Costul abonamentelor pentru cititorii din străinătate:

	1 an	6 luni	3 luni
– zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
– SUA, Japonia, Australia:	100 \$	50 \$	25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista „22” anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Redactor-șef: GABRIELA ADAMEȘTEANU; Redactori-șefi adjuncți: RODICA PALADE (societate, cultură); GABRIEL ANDRESCU (politic, filosofie, știință); Director artistic: DAN PERJOVSCHI; Secretar general de redacție: VIOLA VANCEA; Secretar tehnic de redacție: ALEXANDRU CIRIP. Rubrici permanente: ANDREI CORNEA, TIA SERBĂNESCU, N.C. MUNTEANU, HORATIU PEPINE (politic); ILIE SERBĂNESCU (economic); CEZAR BALTAG (istoria religiei); H.-R. PATAPIEVICI (eseu); DAN C. MIHĂILESCU, MIHAI ZAMFIR, HORIA FLORIAN POPESCU (cronică literară); TANIA RADU (revista presă); ERWIN KESSLER (cronică plastică); Redacția: OANA ARMEANU (sef serviciu social), RALUCA STROE-BRUMARIU (politic); MARIAN CHIRIAC (reporter special); Correspondenți interni: IOAN MUȘLEA (Cluj), DANIEL VIGHI (Timișoara); Correspondenți externi: WILLIAM TOTOK (Berlin), ADRIAN NICULESCU (Milano), SORIN ALEXANDRESCU (Amsterdam), ION MIRON DAMIAN (Paris); Difuzare: MIRCEA IONESCU (sef serviciu); IOAN CONDOR, VLAD VIERU; Gestione: CORNELIA NICULAIE, ADELA BULGARU; Tehnoredactare computerizată: ADRIAN BALTAG; Corectură: RADU DOBÂNDĂ; Procesare text: FLORIAN TOROPOC; Secretariat: CRISTINA POPA.

Tipărit la FED

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.

ISSN-1220-5761